

RAŠTO DARBŲ METODINIAI NURODYMAI

Komunikacijos fakultetas

RAŠTO DARBŲ METODINIAI NURODYMAI

Aktualūs rašto darbų metodiniai nurodymai patvirtinti Komunikacijos fakulteto tarybos 2024 m. rugsėjo 30 d. nutarimu.

Pirmą leidinį rengė:

dr. (HP) Zenona Atkočiūnienė, dr. Nijolė Bliūdžiuvienė, dr. Andrius Gudauskas, dr. Rimvydas Laužikas, dr. Mantas Martišius, dr. Renata Matkevičienė, dr. Jurgita Rudžionienė, dr. Marija Stonkienė, dr. Andrius Vaišnys.

Antrą leidinį rengė:

dr. Ingrida Girnienė, dr. Vincas Grigas, dr. Jolanta Mažylė, dr. Tomas Petreikis, dr. Martynas Petrikas (pirmininkas), dr. Marija Stonkienė.

Trečią leidinį rengė:

dr. Džina Donauskaitė, dr. Ingrida Girnienė, dr. Elena Macevičiūtė, dr. Tomas Petreikis (pirmininkas), dr. Martynas Petrikas, Giedrė Plepytė-Davidavičienė, dr. Marija Stonkienė, dr. Lijana Stundžė, dr. Deimantė Šėporaitytė-Vismantė.

Atnaujino:

dr. Ingrida Girnienė, dr. Arūnas Gudiničius, dr. Fausta Kepalienė, dr. Saulius Preidys, dr. Marija Stonkienė, dr. Renata Matkevičienė, dr. Nijolė Bliūdžiuvienė.

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

ISBN 978-609-07-1103-3 (skaitmeninis PDF)

© Vilniaus universitetas, 2024

TURINYS

PRATARMĖ / 4

1. BAKALAURO IR MAGISTRO STUDIJŲ PROGRAMŲ DALYKŲ RAŠTO DARBAI / 6

- 1.1. Mokslinė esė / 6
- 1.2. Referatas / 6
- 1.3. Praktikos ataskaita / 7
- 1.4. Kursinis darbas / 7
- 1.5. Magistro mokslo tiriamasis darbas / 9

2. BAKALAURO IR MAGISTRO BAIGIAMIEJI DARBAI / 12

- 2.1. Bakalauro baigiamasis darbas / 12
- 2.2. Magistro baigiamasis darbas / 17

3. RAŠTO DARBŲ RENGIMO EIGA / 22

- 3.1. Darbo temos pasirinkimas ir tvirtinimas. Darbo temos keitimas / 22
- 3.2. Darbo rengimas / 22
- 3.3. Darbo pateikimas vertinimui / 23

4. BENDRIEJI REIKALAVIMAI TEKSTUI / 25

- 4.1. Rašto darbų kalba / 25
- 4.2. Teksto formatavimas ir rašto darbo apipavidalinimas / 26
- 4.3. Kitų asmenų idėjų bei kūrinių naudojimas / 27
- 4.4. Mokslinio tyrimo etika / 27
- 4.5. Paaškinimai ir iliustracijos tekste / 31

5. BIBLIOGRAFINIS RAŠTO DARBO APIPAVIDALINIMAS / 34

- 5.1. Nuoroda tekste / 34
- 5.2. Bibliografinis nuorodų aprašas ir jų pateikimas sąrašė / 35
- 5.3. Kiti aprašo pavydžiais ir automatizuota pagalba / 40

6. REKOMENDUOJAMA METODINĖ LITERATŪRA RENGIANČI MOKSLINIUS RAŠTO DARBUS / 42

- 1 priedas. Antraštinio lapo pavyzdys / 44
- 2 priedas. Turinio pavyzdys / 45
- 3 priedas. Informuoto asmens sutikimo forma / 46
- 4 priedas. Prašymas atlikti mokslinį tyrimą / 47

PRATARMĖ

Rašto darbai yra svarbi studijų proceso dalis. Jie padeda įtvirtinti paskaitų ir pratybų metu įgytas žinias ir kompetencijas, leidžia nuodugniau susipažinti su viena ar kita komunikacijos ir informacijos sritimi, problema. Rašant rašto darbus ugdomas studentų ir studenčių savarankiškumas, gebėjimas kūrybiškai, kritiškai mąstyti, taikyti metodus, apibendrinti faktus, reiškinius, kelti ir spręsti problemas ir kita.

Šiame leidinyje pateikiamų metodinių nurodymų tikslas – aptarti reikalavimus, keliamus Vilniaus universiteto (toliau – VU) Komunikacijos fakulteto studijų programų rašto darbams. Tiek bendrieji ir specialieji reikalavimai atitinkamų studijų programų moksliniams ir (arba) kūrybiniams darbams, tiek jų rengimo, vertinimo ypatybės reglamentuojami atitinkamuose Vilniaus universiteto ir Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto tarybos patvirtintuose dokumentuose:

- Vilniaus universiteto studijų nuostatuose;
- Vilniaus universiteto studijuojančiųjų rašto darbų rengimo, gynimo ir kaupimo nuostatuose;
- Rašto darbų administravimo Vilniaus universitete studijų informacinėje sistemoje tvarkos apraše;
- Vilniaus universiteto akademinės etikos kodekse;
- Vilniaus universiteto studijų praktikos reglamente;
- Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairėse;
- Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto baigiamojo darbo gynimo ir vertinimo tvarkoje;
- Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto atitinkamų studijų programų dalykų aprašuose; ir kt.

Studijų metu rengiami rašto, vaizdo ir (ar) garso darbai yra studento (-ės) savarankiškai atliekami individualūs ar grupės darbai. Kiekvienas (-a) rašantis (-i) mokslinį rašto darbą, atliekantis (-i) kūrybinę užduotį, privalo būti atsakingas (-a), laikytis mokslinės etikos (taip pat ir profesinės etikos), moralės normų: nesisavinti kitų autorių kūrinių, teiginių, minčių, laikytis mokslinio kalbos stiliaus, tiksliai ir sąžiningai pristatyti duomenis, išlaikyti objektyvumą – aptarti temai, idėjai ne tik pritariančius, bet ir oponuojančius autorius, analizuoti ir pristatyti hipotezę, prielaidą paneigiančius empirinius duomenis ir faktinę medžiagą.

Pirmoje metodinių nurodymų dalyje aptariami bakalauro ir magistro studijų programose dažniausiai rengiami rašto darbai: mokslinė esė, referatas, praktikos ataskaita, kursinis darbas ir mokslo tiriamasis darbas. Kiti studijų programų dalykuose atliekami rašto darbai yra aptarti dalykų aprašuose, kuriuose nustatoma darbų atlikimo eiga ir konkretūs reikalavimai. Antroje dalyje pateikiami reikalavimai bakalauro ir magistro baigiamiesiems darbams. Trečioje dalyje aptariama darbo rengimo eiga nuo temos pasirinkimo iki jo pa-

teikimo vertinimui. Ketvirtoje – nagrinėjama rašto darbų kalba, teksto formatavimas ir apipavidalinimas, citavimas, komentavimas ir iliustravimas; aptariami mokslinio tyrimo etikos principai ir jų įgyvendinimas. Penktoje dalyje aptariamas bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas, nuorodų ir bibliografinių sąrašų sudarymo metodika, pateikiami pavyzdžiai. Šeštoje dalyje pateikiamas Vilniaus universiteto studentams (-ėms) prieinamos ir rekomenduojamos metodinės literatūros, aktualios rengiant rašto darbus, sąrašas lietuvių ir užsienio kalbomis.

Šie rašto darbų metodiniai nurodymai yra nuolatos atnaujinami, atsižvelgiant į Komunikacijos fakulteto dėstytojų pastabas ir pasiūlymus, atliepian aukštesnės mokslo darbų kokybės siekį.

1. BAKALAURO IR MAGISTRO STUDIJŲ PROGRAMŲ DALYKŲ RAŠTO DARBAI

1.1 MOKSLINĖ ESĖ – nedidelės apimties rašto darbas, kurio esmė yra dalyko temos, tipinių dalyko problemų, atskiros problemos svarstymas, jos išmanymo demonstravimas, konkrečios problemos analizė, skirtingų teorinių ir empirinių duomenų interpretavimas ir pan. Esė gali būti įvairių tipų – kritinė, dedukcinė, tiriamoji, aprašomoji ar kita.

Mokslinės esė tikslas – ugdyti kritinį ir mokslinį mąstymą, gebėjimus, orientuotus į mokslinį argumentavimą. Todėl mokslinėje esė turi būti analizuojama (o ne aprašoma ar aiškinama), vartojamos bendrosios sąvokos, žinomos teorijos, remiamasi moksliniais šaltiniais, pateikiami autoriaus (-ės) argumentai, interpretacijos ir kt.

Mokslinės esė apimtį nustato dalyko dėstytojas (-a), tačiau ji negali būti mažesnė nei 6 000 spaudos ženklų ir didesnė nei 15 000 ženklų, įskaitant tarpus (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 4.2 poskyryje „**Teksto formatavimas ir rašto darbo apipavidalinimas**“). Mokslinės esė vertinimo sistemą dalyko dėstytojas (-a) pateikia dalyko apraše ir aptaria per pirmą paskaitą. Darbai, neatitinkantys minėtų ar kitų kriterijų, vertinami neigiamai.

Tipinė mokslinės esė struktūra

Antraštinis lapas. Įforminamas remiantis *1 priede* pateiktu pavyzdžiu (vietoje „bakalau-ro / magistro darbas“ rašoma „mokslinė esė“, o žodis „vadovas (-ė)“ keičiamas į „tikrino“).

Įvadinė dalis. Joje pristatoma esė analizuojamos temos aktualumas, konkreti problema ir esminė tezė, kuri bus plėtojama pagrindinėje dalyje.

Pagrindinė dalis. Joje pristatoma svarstyтина dalyko problema (pavyzdžiui, mokslinė koncepcija), kuri interpretuojama, analizuojama, o teiginiai pagrindžiami, argumentuojami.

Apibendrinimas. Trumpai pristatomos pagrindinės mokslinės esė autoriaus (-ės) įžvalgos, apibendrinančios pagrindinėje dalyje pristatytas tezes.

Bibliografinių nuorodų sąrašas. Čia pateikiami cituotų, perfrazuotų ar kitaip darbe panaudotų šaltinių aprašai (žr. 5 skyrių „**Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas**“).

1.2. REFERATAS – nedidelės apimties rašto darbas, kurio esmė – objektyvi studijuojamo dalyko temos, koncepcijų ar požiūrio tam tikru klausimu mokslinės literatūros analizė. Asmeninė (subjektyvi) referento (-ės) nuomonė gali būti išdėstyta referato pabaigoje.

Referato tikslas – nuodugnesnės tam tikrų studijuojamo dalyko temų studijos, gilesnis studijuojamo dalyko problematikos pažinimas, gebėjimų analizuoti dalyko literatūrą, šaltinius ugdytas, perfrazavimo ir referavimo, teksto glaudinimo gebėjimų ugdytas, bendrųjų mokslinių tyrimų gebėjimų, loginio mąstymo ugdytas, kalbos mokslinio stiliaus lavinimas.

Referato apimtį nustato dalyko dėstytojas (-a), tačiau ji negali būti mažesnė nei 10 000 spaudos ženklų ir didesnė nei 30 000 ženklų, įskaitant tarpus (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 4.2 poskyryje „**Teksto formatavimas ir rašto darbo apipavidalinimas**“). Referato vertinimo sistemą dalyko dėstytojas (-a) pateikia dalyko apraše ir aptaria per pirmą paskaitą. Darbai, neatitinkantys minėtų ir kitų kriterijų, vertinami neigiamai.

Tipinė referato struktūra

Antraštinis lapas. Įforminamas pagal pavyzdį, pateiktą *1 priede* (vietoje „bakalauro / magistro baigiamasis darbas“ rašoma „referatas“, o žodis „vadovas (-ė)“ keičiamas „tikrino“).

Referato turinys. Įforminamas pagal pavyzdį, pateiktą *2 priede*.

Pratarmė. Šioje dalyje aptariamas temos aktualumas, suformuluojamas referato tikslas, apibendrintai pristatomi naudoti šaltiniai.

Pagrindinė dalis. Joje atskleidžiama referato tema (aptariamoms pagrindinėms mokslinėje literatūroje esamos koncepcijos ir (ar) požiūriai; analizuojama tam tikra problematika ir pan.). Pagrindinę referato dalį patariama suskirstyti ne daugiau kaip į du ar tris skyrius.

Apibendrinimas (išvados, pasiūlymai).

Bibliografinių nuorodų sąrašas. Čia pateikiami cituotų, perfrazuotų ar kitaip darbe panaudotų šaltinių aprašai (žr. 5 skyrių „**Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas**“).

1.3. PRAKTIKOS ATASKAITA – rašto darbas, kuriame pristatoma studento (-ės) atlikta praktika, aprašomos praktikos užduotys.

Praktikos ataskaitos tikslas – ugdyti gebėjimą aprašyti ir apmąstyti teorinių žinių taikymą praktiškai, tobulinti įgūdžius aprašyti ir analizuoti atitinkamų praktikos uždavinių įgyvendinimui vykdomas veiklas, atliktas užduotis, darbus, mokslinių žinių reikalaujančius problemų sprendimus ir gebėjimus rašyti ataskaitas. Praktikos ataskaitos vertinimo kriterijai pateikiami Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto praktikos nuostatuose, taip pat pristatomi dalyko apraše.

1.4. KURSINIS DARBAS – savarankiškas analitinio pobūdžio mokslo tiriamasis darbas raštu komunikacijos ir informacijos mokslų tematika, skirtas aktualioms mokslinėms ir praktinėms problemoms nagrinėti.

Kursinio darbo tikslas – išplėsti ir pagilinti tam tikrų komunikacijos ir informacijos mokslų sričių, dalykų žinias, ugdyti mokslinio darbo įgūdžius. Rašant kursinį darbą privalu remtis teoriniais autorių tekstais, svarbu remtis temos požiūriu aktualia moksline literatūra.

Kursinio darbo apimtis – 45 000–60 000 spaudos ženklų su tarpais, be priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 4.2 poskyryje „**Teksto formatavimas ir rašto darbo apipavidalinimas**“). Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, darbo apimtis gali būti iki 5 proc. didesnė nei nurodyta aukščiau. Kursinio darbo tekstas negali sutapti su anksčiau to paties autoriaus (-ės) įvertinto kursinio ar kito rašto darbo tekstu. Darbai, neatitinkantys minėtų apimtys ir kitų formalių reikalavimų, vertinami neigiamai.

Reikalavimai struktūrinėms kursinio darbo dalims

Antraštinis lapas įforminamas pagal pavyzdį, pateikiamą *1 priede* (vietoje žodžių „baka- lauro / magistro baigiamasis darbas“ rašoma „kursinis darbas“).

Referato lape pateikiamas bibliografinis kursinio darbo aprašas** (lygia greta nurodo- mas darbo pavadinimas užsienio kalba (rekomenduojama anglų kalba)), keturi pagrindi- niai žodžiai (lietuvių, užsienio kalbomis (rekomenduojama anglų kalba)) ir kursinio darbo santrauka, kurioje turėtų būti pristatomas darbo tikslas, pagrindiniai darbo teiginiai ir iš- vados (lygiagretus tekstas lietuvių ir užsienio kalbomis (rekomenduojama anglų kalba)). Santraukos tiek lietuvių, tiek užsienio kalbomis (rekomenduojama santrauką rašyti anglų kalba) apimtis – iki 1 000 spaudos ženklų (kiekviena kalba atskirai).

Turinio lape pateikiama darbo struktūra: darbo dalių antraščių sąrašas, nurodomi jų puslapiai. Įforminamas pagal pavyzdį, pateiktą *2 priede*.

Visos darbe išskiriamos struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai – turi turėti pavadinimus (antraštes), juos būtina surašyti turinyje. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti na- grinėjamos problemos esmę, struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės kursinio darbo dalys – skyriai, poskyriai – numeruojami arabiškais skaitmenimis (žr. *2 priedą*). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas bei priedai įrašomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumeruojami.

Santrumpų sąrašė pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (sutartiniai ženklai, sim- boliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Jei santrumpų mažiau nei 20, santrumpų sąrašo galima nepa- teikti. Tokiu atveju kiekviena santrumpa turėtų būti iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade pristatoma darbo tema, aptariamas ir pagrindžiamas darbo aktualumas, nurodo- mas kursinio darbo tikslas ir uždaviniai, apibrėžiamas tyrimo objektas, darbe taikyti tyrimo metodai, apibendrintai aptariama literatūra, atskleidžiama darbo struktūra. Rekomenduo- jama įvado apimtis – 5–10 proc. kursinio darbo apimties.

Pagrindinėje dalyje nuosekliai dėstoma ir analizuojama sukaupta medžiaga. Ši struktū- rinė dalis skaidoma į skyrius, poskyrius ir kt. Skyrių apimtis turi būti proporcinga (negali labai skirtis), poskyrių ar kitų struktūrinių dalių apimtis turi būti pakankama (negalimi puslapio ar mažesnės apimties poskyriai ar kitos struktūrinės dalys). Skyriai ir posky- riai turi būti svarbūs temai atskleisti, o jų pavadinimai turi pristatyti esminę dėstomo teksto temą.

Išvadose formuluojami esminiai atlikto tyrimo rezultatai, jei reikia, pateikiamos reko- mendacijos ir pasiūlymai, numatomos tolesnės temos tyrimo perspektyvos. Išvadose neturi būti pateikta darbo santrauka, jos negali būti universalios. Privaloma, kad išvados sietųsi su

* *Aprašo pavyzdys*: Pavardenis (-ė), V. (Metai). *Kursinio darbo pavadinimas: paantraštė* [Kursinis darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas].

Jeigu reikia papildomų duomenų, aprašas atrodo taip:

Pavardenis (-ė), V. (2025). *Verslo informacijos valdymas organizacijoje* [Kursinis darbas, Vilniaus universite- tas, Komunikacijos fakultetas, vadovas(-ė) prof. dr. V. Pavardė]. 45 p. (50 009 spaudos ženklai). Lent. Santr. angl. Bibliogr. (36 pavad.) p. 44–45.

darbo tikslu, uždaviniais, atspindėtų nagrinėtos problemos esmę. Rekomenduojama išvadų apimtis – 5–10 proc. kursinio darbo apimties.

Bibliografinių nuorodų sąrašė pateikiami cituotų, perfrazuotų šaltinių aprašai (žr. 5 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“). Jeigu darbe pristatomas empirinis tyrimas, turi būti pateikiamas atskiras jam atlikti naudotų šaltinių bibliografinis sąrašas.

Prieduose pateikiamos lentelės, schemos ir kita papildoma medžiaga (jei yra).

Kursinio darbo vertinimo kriterijai

- Darbo turinio atitiktis temai, darbo uždavinių įgyvendinimas, darbo tikslo pasiekimas;
- temos analizės nuoseklumas (tinkamai parinkta darbo struktūra, aiškus ir nuoseklus minčių dėstymas, apibendrinimas bei išvados);
- gebėjimas parinkti ir taikyti mokslinio tyrimo metodus;
- gebėjimas laikytis formaliųjų reikalavimų (pavyzdžiui, rašto kalbos kultūros lygis, mokėjimas cituoti, sudaryti bibliografinių nuorodų sąrašą, įforminti darbą ir kt.).

Kursinį darbą studentas (-ė) rengia ir rašo savarankiškai, laikydamasis mokslinės etikos reikalavimų. Baigtą darbą studentas (-ė) iki nurodytos datos privalo įkelti į Vilniaus universiteto studijų informacinę sistemą (toliau – VUSIS). Darbas turi būti išsaugotas kaip vienas dokumentas. Įkėlus darbą į VUSIS atliekama darbo savarankiškumo ir DI taikymo darbe kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu nesąžiningai parengti darbai laikomi nusizengimu akademiniam sąžiningumui ir yra nevertinami. Nevertinami ir mažesnės nei nurodyta apimties darbai.**

1.5. MAGISTRO MOKSLO TIRIAMASIS DARBAS – nuosekli magistrantūros studijų programoje numatyto mokslo tiriamojo darbo dalis, savarankiškas analitinio pobūdžio mokslo tiriamasis darbas, kuriame tiriama pasirinkta konkreči mokslinė ar praktinė komunikacijos ir informacijos mokslų problema.

Mokslo tiriamojo darbo tikslas – plėsti ar gilinti tam tikrų komunikacijos ir informacijos mokslų žinias, ugdyti gebėjimus kritiškai interpretuoti atitinkamos krypties mokslo darbus, spręsti mokslines problemas, pasitelkiant atitinkamą teorinį pagrindą ir (ar) atliekant empirinį tyrimą, savarankiškai parengti ir atlikti informacijos ir komunikacijos mokslų srities mokslinius tyrimus.

Magistrantai rašo vieną ar kelis mokslo tiriamuosius darbus (kaip numatyta atitinkamoje studijų programoje). Mokslo tiriamųjų darbų rašymas – nuoseklus magistro baigiamojo darbo rengimo etapas, todėl rekomenduojama, kad darbų temos sietųsi ir jos būtų integruojamos į magistro baigiamąjį darbą. Mokslo tiriamųjų darbų tęstinumas ir sąsaja su magistro baigiamuoju darbu lemia šių darbų pobūdį – jie negali būti išskirtinai taikomieji (išskyrus metodinius darbus). Mokslo tiriamojo darbo tekstas negali sutapti su anksčiau to paties autoriaus (-ės) įvertinto mokslo tiriamojo ar kito rašto darbo tekstu.

Tiriamąjį mokslo darbo apimtis – 60 000–70 000 spaudos ženklų su tarpais, neskaitant priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 4.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto

darbo apipavidalinimas“). Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, darbo apimtis gali būti ne daugiau kaip 5 proc. didesnė nei nurodyta aukščiau.

Reikalavimai struktūrinėms mokslo tiriamojo darbo dalims

Antraštinis lapas įforminamas pagal 1 priede pateiktą pavyzdį (vietoje antraštės „bakalauro / magistro baigiamasis darbas“ rašoma „magistro mokslo tiriamasis darbas“).

Referato lapas pateikiamas bibliografinis darbo aprašas** (lygia greta nurodomas darbo pavadinimas užsienio kalba (čia ir toliau rekomenduojama anglų kalba), keturi pagrindiniai žodžiai (lietuvių ir užsienio kalba) ir darbo santrauka, kurioje turėtų būti pristatomas darbo tikslas, pagrindiniai darbo teiginiai ir išvados (lygiagretus tekstas lietuvių ir užsienio kalba). Santraukos lietuvių ir užsienio kalba apimtis – kiekvienos atskirai iki 1 000 spaudos ženklų.

Turinyje detaliai atspindima darbo struktūra – pateikiamas darbo dalių (skyrių ir poskyrių) antraščių sąrašas, nurodomi jų puslapiai. Visos darbe išskiriamos struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai – turi turėti pavadinimus (antraštes), juos būtina įtraukti į turinį. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės tiriamojo mokslo darbo dalys – skyriai, poskyriai – numeruojami arabiškais skaitmenimis (žr. 2 priedą). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas bei priedai įrašomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumuojami.

Santrumpų sąrašas pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (sutartiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašo gali nebūti, jei jų mažiau nei 20 ir kiekviena iš jų tekste pakartota mažiau kaip tris kartus. Tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade supažindinama su darbe analizuojama mokslinė problema, apibūdinamas nagrinėjamos temos aktualumas, apibendrintai aptariami esminiai kitų autorių pasirinktoje temoje atlikti tyrimai, pristatomas tyrimo objektas, tikslas ir uždaviniai, nurodomi taikyti mokslinio tyrimo metodai, trumpai aprašoma darbo struktūra.

Pagrindinėje dalyje, remiantis įvade suformuluotais uždaviniais, dėstoma (aprašoma ir analizuojama) surinkta literatūra. Ši struktūrinė dalis skaidoma į skyrius, poskyrius. Kiekvienas skyrius pradedamas įvadinio sakiniu ir baigiamas apibendrinimu.

Išvadoje, nekartoiant skyrių apibendrinimų, formuluojami svarbiausi mokslinio darbo rezultatai. Išvados turi būti paremtos nagrinėta medžiaga, suformuluotos glaustai, nenuostant nuo darbo įvade iškeltų uždavinių.

Bibliografinių nuorodų sąrašas, laikantis atitinkamų reikalavimų, pateikiami bibliografiniai cituotų, perfrazuotų, referuojamų ir minimų spausdintinių, rankraštinių bei elektro-

* *Aprašo pavyzdys*: Pavardenis (-ė), V. (2025). *Mokslo tiriamojo darbo pavadinimas: paantraštė* [Mokslo tiriamasis darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas].

Jeigu reikia papildomų duomenų, aprašas atrodo taip:

Pavardenis (-ė), V. (2025). *Muziejų skaitmeninių kolekcijų prieinamumas: panardinančioji realybė* [Mokslo tiriamasis darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas, vadovas(-ė) prof. dr. V. Pavardė]. 35 p. (45 000 spaudos ženklų). Lent. Santr. angl. Bibliogr. (20 pavad.) p. 34–35.

ninių dokumentų mokslinės literatūros aprašai (žr. 5 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

Prieduose pateikiama vertinga pagalbinė, darbą papildanti medžiaga (svarbių pirminių šaltinių publikacijos (su komentarais), išsamios lentelės, iliustracijos ir kt. vaizdinė medžiaga, klausimynai ir anketos, apdorota apklausų medžiaga ir pan.).

Mokslo tiriamojo darbo vertinimo kriterijai

- Svarbiausios mokslinės literatūros, šaltinių (jei būtina) analizė, referavimas, perfrzavimas, interpretavimas;
- tiriamojo objekto analizės išsamumas teoriniu / empiriniu / metodologiniu požiūriu, tyrimo duomenų interpretavimas;
- logiškai nuoseklių, savarankiškai prieitų, duomenimis, gautais atlikus mokslinę tiriamojo objekto analizę, pagrįstų nagrinėjamos temos išvadų formulavimas;
- į mokslinę komunikaciją orientuoti gebėjimai, mokslinės kalbos lygis (darbo pristatymas ir pateiktis, teiginių gynimas*).

Baigtą darbą studentas (-ė) iki nurodytos datos privalo įkelti į VUSIS (darbas turi būti išsaugotas kaip vienas dokumentas). Įkėlus darbą į VUSIS atliekama darbo savarankiškumo ir DI taikymo darbe kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu nesąžiningai parengti darbai laikomi nusizengimu akademiniam sąžiningumu ir yra nevertinami. Nevertinami ir mažesnės nei nurodyta apimties darbai.**

* Kai darbas yra ginamas.

2. BAKALAURO IR MAGISTRO BAIGIAMIEJI DARBAI

Bakalauro ir magistro baigiamieji darbai rašomi paskutiniaisiais studijų metais. Į baigiamąjį rašto darbą gali būti integruoti autoriaus (-ės) savarankiškai rengti kursiniai (į bakalauro baigiamąjį darbą) ir mokslo tiriamieji darbai (į magistro baigiamąjį darbą), **tačiau jie gali sudaryti ne daugiau kaip 30 proc. baigiamojo darbo apimties, neįskaičiuojant priedų.**

Bakalauro ir magistro baigiamieji darbai ginami viešai.

2.1 BAKALAURO BAIGIAMASIS DARBAS – kvalifikacinis pirmosios studijų pakopos studento (-ės) savarankiškai parengtas ir įformintas mokslinis rašto darbas vienos iš komunikacijos ir informacijos mokslo šakų tematika.

Bakalauro darbo tikslas – išplėsti ir (ar) pagilinti atskirų komunikacijos ir informacijos mokslų žinias, sudaryti galimybę studijuojant įgytas žinias taikyti praktikoje, ugdyti analitinio mokslinio darbo gebėjimus, tokius kaip 1) gebėjimas kritiškai analizuoti kitų tyrėjų atliktus mokslinius darbus; 2) gebėjimas savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus, tinkamai taikyti tyrimo metodus; 3) gebėjimas tinkamai organizuoti, struktūriškai pristatyti mokslinį tekstą, aprašyti mokslinius tyrimus; 4) tobulinti mokslo komunikacijos gebėjimus.

Bakalauro darbo apimtis – ne mažiau kaip 100 000 spaudos ženklų su tarpais, neskaitant priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 4.2 poskyryje „**Teksto formatavimas ir rašto darbo apipavidalinimas**“). **Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, darbo apimtis spaudos ženklais gali būti iki 5 proc. didesnė nei nurodyta aukščiau.** Rekomenduojama neviršyti 120 000 spaudos ženklų apimties. **Mažesnės apimties nei nurodyta aukščiau darbų ginti neleidžiama.**

Bakalauro baigiamojo darbo struktūrinėms dalims keliami reikalavimai

Antraštinis lapas įforminamas pagal **1 priede** pateiktą pavyzdį.

Referato lape pateikiamas bibliografinis bakalauro darbo aprašas**, pagrindiniai žodžiai (svarbumo tvarka) ir santraukos (lietuvių ir užsienio kalbomis). Santraukos lietuvių ir užsienio kalba (rekomenduojama rašyti anglų kalba) apimtis – iki 3 000 spaudos ženklų (kiekviena kalba atskirai).

Santraukoje užsienio kalba turi būti nurodomas bakalauro darbo pavadinimas, autoriaus (-ės) vardas ir pavardė, žodis „santrauka“ (pavyzdžiui, angl. *summary*) bei pristatoma

* *Aprašo pavyzdys:* Pavardenis (-ė), V. (2025). *Bakalauro baigiamojo darbo pavadinimas* [Bakalauro darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas].

Jeigu reikia papildomų duomenų, aprašas atrodo taip:

Pavardenis (-ė), V. (2025). *Auditorijų plėtros tendencijos šiuolaikiniame Lietuvos teatre* [Bakalauro darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas, vadovas(-ė) prof. dr. V. Pavardė]. 56 p. (112 001 spaudos ženklas). Lent. Santr. angl. Bibliogr. (36 pavad.) p. 49–50.

glausta bakalauro darbo apžvalga, nurodomas temos aktualumas, darbo objektas, tikslas ir uždaviniai, taikyti mokslinio tyrimo metodai bei gauti rezultatai, esminės išvados.

Turinyje detaliai atspindima darbo struktūra, pateikiamas darbo struktūrinių dalių antraščių sąrašas ir nurodomi jų puslapiai. Visos darbe išskiriamos struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai – turi turėti pavadinimus (antraštes), juos būtina įtraukti į turinį. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės bakalauro baigiamojo darbo dalys – skyriai, poskyriai – numeruojami arabiškais skaitmenimis (žr. *2 priedą*). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir rekomendacijos (ar pasiūlymai), bibliografinių nuorodų sąrašas bei priedai įrašomi kaip savarankiškos struktūrinės darbo dalys, bet nenumeruojami.

Santrumpų sąrašė pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (sutartiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašas nebūtinai, tokiu atveju santrumpa turi būti iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade pagrindžiamas pasirinktos temos aktualumas, apibendrintai aptariami ankstesni kitų autorių darbai, kuriuose analizuota tema, pristatomas mokslinio darbo objektas, darbo tikslas ir uždaviniai, nurodomi mokslinio tyrimo metodai ir jų taikymas, atskleidžiama darbo struktūra, apibūdinama teorinė ir praktinė darbo reikšmė. Įvadui skiriama apie 5–10 proc. bakalauro darbo apimties.

Pagrindžiant pasirinktos *temos aktualumą* nurodoma mokslinio tyrimo problema ir aptariama visa su tema susijusi problematika, įvardijamas mokslinio tyrimo objekto pažinimo lygis, konstatuojamas ir argumentuojamas nepakankamas žinių lygis pasirinktam tyrimo objektui pažinti ar aktualiam praktikos poreikiui patenkinti, pabrėžiamas mokslo, praktikos poreikis tikslingam tyrimo objekto pažinimui, tyrimui.

Baigiamuosiuose pirmosios pakopos studijų rašto darbuose, remiantis informacijos ir komunikacijos mokslų srities sąvokomis, kitų mokslų sąvokomis ir metodais, tiriamos šių mokslų ar jų disciplinų *problemos*. Problema – teorinis ar praktinis uždavinys, kurį reikia tirti, spręsti. Apibrėžiant mokslinio tyrimo problemą formuluojamas vienas ar keletas susijusių klausimų, į kuriuos norima atsakyti moksliniu tyrimu. Tyrimų apžvalgoje esminiai pirmtakų darbai aptariami objektyviai, lakoniškai nustatomi jų pranašumai ir trūkumai, nurodoma, kaip autorius pats prisidės prie problemos pažinimo. Rašto darbe turi būti formuluojama netriviali, ne tariamai mokslinė konkrečiau mokslinio tyrimo problema.

Su problema glaudžiai susijęs *darbo objektas* – aiškiai apibrėžtas, konkretus tiriamas reiškinys, tiriamas objektas (tai, kas tirinama, į ką nukreiptas pažinimo procesas). Nurodant darbo objektą atskleidžiama kokie objektai, reiškiniai, procesai, faktai ar jų ryšiai bus tiriami. Viename moksliniame tyrime turi būti įvardintas vienas darbo objektas. Darbo objektas nurodomas atskiroje eilutėje.

Formuluojant *darbo tikslą* būtina jį susieti su darbo tema ir problema. Darbo tikslas parodo viso darbo kryptingumą, tikėtiną rezultatą – analizuojamos problemos sprendimą, naujų duomenų pateikimą. Darbo tikslas turi būti nurodytas atskiroje eilutėje.

Darbo uždaviniai (rekomenduojama formuluoti 3–5 darbo uždavinius) atskleidžia būdus, kuriais bus siekiama tikslo. Darbo uždaviniai apibūdina mokslinės problemos sprendimo paieškos logiką, mokslinio tyrimo tikslo siekimo etapus, nuoseklumą. Darbo tikslas ir uždaviniai turi būti susiję loginės subordinacijos santykiu (uždavinys negali būti bendresnis už tikslą). Neturėtų būti formuluojami su darbo tema nesusiję, siekiant tikslo neaktualūs uždaviniai. Darbo uždaviniai turėtų būti išskiriami atskirose eilutėse, jie turėtų būti numeruojami.

Apibūdinant *mokslinio tyrimo metodus* pristatoma bakalauro baigiamojo darbo, kaip mokslinio tyrimo, metodika: aptariami informacijai rinkti ir vertinti naudoti metodai, teoriniai ir (ar) empiriniai tyrimo metodai, referuojami svarbiausi analizuoti nagrinėjamai problematikai skirti šaltiniai ar moksliniai darbai, literatūra.

Rašant mokslinius darbus svarbu pasirinkti tokius metodus, kurie būtų tinkami nagrinėjant ir sprendžiant problemą. Kiekviename rašto darbe teorija ir tyrimo metodika yra problemos sprendimo priemonės. Rekomenduojama baigiamuosiuose darbuose taikyti įvairius teorinius metodus, pavyzdžiui, *dedukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai iš kelių teisingų teiginių (prielaidų) formuluojamas naujas teiginys), *indukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai kartojantis požymiams daroma išvada apie tokių požymių turinčio objekto priskyrimą konkrečiai objektų klasei), *analogiją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai sutapus dviem objektų požymiams daroma išvada ir apie kitų objektų požymių sutapimą), *ekstrapoliaciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai vienos objekto dalies tyrimo išvados taikomos siekiant paaiškinti kitą objekto dalį), *palyginimą* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai gretinant du objektus išskiriami jų panašumai ir skirtumai) ir kt.

Renkantis empirinius mokslinio tyrimo metodus būtina įvertinti faktinės medžiagos šaltinius (nuomones, elgesį, veiklą ir jos rezultatus ar kt.) ir, atsižvelgiant į konkretaus tyrimo tikslą, aplinkybes ir tyrėjo (-os) galimybes, tikslingai parinkti tyrimo metodus, strateginį tyrimo tipą ir numatyti tyrimo trukmę. Baigiamuosiuose rašto darbuose gali būti taikomi įvairūs *kokybiniai ir kiekybiniai empiriniai tyrimo metodai*, pavyzdžiui, atvejo studija, etnografija, turinio analizė (tekstų, nuotraukų ir pan. turinio tyrimas), interviu, tikslinė grupės diskusija (*focus grupė*), anketavimas, dokumentų analizė, stebėjimas, eksperimentas, *quasi* eksperimentas, sociometrija, statistiniai metodai ir kt. Parenkant empirinius mokslinio tyrimo metodus svarbu įvertinti kiekybinio tyrimo *validumą* (tinkamumą to, kas matuojama), *objektyvumą* (ar tyrėjas nedaro įtakos tyrimo procedūrai ir rezultatams), *patikimumą* (tyrimo tikslumo laipsnį) ir *reprezentatyvumą* (tikimybe paremtą imties duomenų ekstrapoliacijos į generalinę aibę argumentavimą). Pasirenkant kokybinį tyrimą, svarbu įvertinti tyrimo *perkeliamumą* (galimybę iš tyrimo aprašymo suprasti, kur tyrimo išvados gali būti pritaikomos), *patikimumą* (gauti duomenys yra realūs, stabilūs, atsikartojantys), *autentiškumą* (ar tyrėjo sąveika su tyrimo dalyviais yra prasminga ir naudinga).

Aptariant *teorinę, praktinę darbo reikšmę* išryškinkamas praktinis darbo pritaikomumas, nurodoma, kaip tyrimo rezultatus, išvadas galima būtų taikyti praktikoje.

Aptariant *darbo struktūrą* trumpai pristatomas darbo skyrių turinys, apibendrinami atskiruose skyriuose nagrinėjami klausimai.

Pagrindinėje dalyje, atsižvelgiant į suformuluotus uždavinius ir bakalauro darbo pobūdį, pateikiama, aptariama ir analizuojama istorinė, teorinė ar faktinė medžiaga. Ši struktūrinė dalis skaidoma į skyrius, poskyrius (paprastai bakalauro darbe yra trys skyriai, kurie skaidomi į 2–3 poskyrius). Skyrių apimtis turi būti proporcinga (neturėtų itin skirtis), negalimi mažos apimties (puslapio ar mažesni) poskyriai. Skyriai ir poskyriai turi būti svarbūs atskleidžiant temą. Skyriaus pabaigoje yra pateikiamas skyriuje nagrinėto klausimo (-ų) apibendrinimas.

Darbo autoriaus (-ės) atliktas tyrimas ir jo rezultatai aprašomi atskirame bakalauro baigiamojo darbo skyriuje, argumentuojant autoriaus (-ės) tyrimo sąsają su teorine ar metodine darbo dalimis. Pirmame šio skyriaus poskyryje pristatoma autoriaus (-ės) atlikto tyrimo metodika, kurioje aptariama tyrimo problema, objektas, formuluojamas tyrimo tikslas, uždaviniai, pateikiamos pagrindinės tyrimo sąvokos, jų interpretacijos (jei reikia), pristatomos tyrimo hipotezės (jei reikia), tyrimo tipas (pavyzdžiui, žvalgomasis, aprašomasis, analitinis ir kt., kiekybinis, kokybinis ir kt.).

Pristatomas tyrimo metodas (-ai), argumentuojamas jo (ar jų) pasirinkimas, tinkamumas, aptariamas tyrimo objekto ar tyrimo dalyvių pasirinkimas, pristatomas tyrimo imties formavimo būdas, aptariamas tyrimo imties dydis ir jo pagrindimas, įvertinamas tyrimo reprezentatyvumas. Nurodomas tyrimo atlikimo laikas, trukmė, aptariama mokslinio tyrimo etika (daugiau žr. 4.4 skyrių „Mokslinio tyrimo etika“). Aprašant tyrimo rezultatus, atliekant kiekybinę ir kokybinę duomenų analizę, rekomenduojama naudoti vaizdinio teksto priemones (lentelės, diagramas ir kt.). Tyrimo rezultatai turi būti interpretuojami, vertinamas jų santykis su teorija. Atskirame poskyryje formuluojamos tyrimo išvados ir, jei yra, teikiama pasiūlymų.

Išvados turi būti paremtos nagrinėta medžiaga, autoriaus (-ės) atlikto tyrimo duomenimis, suformuluotos atsižvelgiant į darbo įvade iškeltą tikslą ir uždavinius. Jų apimtis turėtų būti apie 5 proc. bakalauro darbo apimties. Išvadas reikėtų pateikti atskiromis pastraipomis, jos gali būti ir numeruojamos.

Bibliografinių nuorodų sąrašė, remiantis atitinkamais reikalavimais, pateikiami bibliografiniai cituotų, perfrazuotų, referuojamų ir minimų spausdintinių, rankraštinųjų bei elektroninių dokumentų, mokslinės literatūros aprašai (žr. 5 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

Prieduose pateikiama darbą papildanti ir praturtinanti medžiaga (svarbių pirminių šaltinių publikacijos (su komentarais), išsamios didelės apimties lentelės ar iliustracijos, klausimynai ir anketos, apdorota apklausų medžiaga ir pan.).

Bakalauro baigiamojo darbo vertinimo kriterijai

- Mokslinio tyrimo teorinis lygis, tikslinga mokslinė tiriamojo objekto analizė pasirinktu aspektu (darbo turinio ir temos atitiktis, darbo tikslo ir uždavinių formulavimas, uždavinių tinkamumas siekiant tikslo, atskleidžiant temą, uždavinių realizavimas darbe);

- mokslinio empirinio tyrimo (jei yra) atlikimas ir aprašymas, tyrimo duomenų interpretavimas (tyrimo tikslo, uždavinių formulavimas ir įgyvendinimas, tinkamų tyrimo metodų parinkimas, jų pagrindimas, aprašymas, taikymas, tyrimo vykdymo aprašymas, tyrimo išvadų pagrįstumas);
- su darbo tikslu, uždaviniais susijusių, logiškai nuoseklių, atlikto teorinio ir empirinio tyrimo (jei yra) duomenimis pagrįstų nagrinėjamos temos išvadų formulavimas, gebėjimas formuluoti išvalgas taikomuoju požiūriu (rekomendacijas, pasiūlymus);
- kryptingas kvalifikuotas šaltinių (jei reikia) ir mokslinės literatūros pasirinkimas, bibliografinių nuorodų sąrašo sudarymas; kalbos stilius ir kokybė; darbo apipavidalinimas (maketavimas, teksto iliustravimas ir kt.);
- teksto organizavimas ir struktūravimas (darbo struktūros optimalumas, nuoseklumas, teorinės ir tiriamosios dalies sąsajos);
- į mokslinę komunikaciją orientuoti gebėjimai (darbo esmės pateikimas, teiginių gynimas, taisyklinga akademinė kalba, tinkama terminija).

Baigtą darbą studentas (-ė) iki nurodytos datos privalo įkelti į VUSIS (darbas turi būti išsaugotas kaip vienas dokumentas). Įkėlus darbą į VUSIS atliekama darbo savarankiškumo ir DI taikymo darbe kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu nesąžiningai parengti darbai laikomi neatitinkančiais akademinio sąžiningumo reikalavimų ir yra nevertinami. Nevertinami ir mažesnės nei nurodyta apimties darbai.**

2.2 MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS – kvalifikacinis, analitinio pobūdžio, savarankiškai parengtas, originalus mokslinis konkrečios komunikacijos ir informacijos krypties mokslo šakos darbas.

Magistro darbai gali būti *istoriografiniai, teoriniai, metodologiniai*. Istoriografiniuose magistro darbuose analizuojama, vertinama visa svarbiausia su konkrečia komunikacijos ir informacijos mokslų krypties šaka, dalyku, moksline ar praktine problema susijusi istorinė medžiaga (šaltiniai ir istoriografija) arba pateikiami nauji, studento (-ės) savarankiškai surinkti, apdoroti ir išanalizuoti empiriniai duomenys, arba naujai interpretuojami tiriamos šakos, dalyko, problemos, objekto raidos dėsningumai, priežastingumas ir kt.

Teoriniuose magistro darbuose aptariama, analizuojama ir vertinama visa svarbiausia mokslinė literatūra, susijusi su konkrečia komunikacijos ir informacijos mokslų krypties šaka, dalyku, moksline ar praktine problema, apžvelgiamos svarbiausios mokslinės koncepcijos, siūloma nauja mokslinių teorijų, koncepcijų, konstrukcijų, modelių ir kt. interpretacija, teorija papildoma naujais duomenimis arba pateikiami nauji, savarankiškai studento (-ės) surinkti, apdoroti ir išanalizuoti empiriniai duomenys, atliekama antrinė duomenų analizė (teoriniai empiriniai darbai).

Metodologiniuose magistro darbuose aptariama, analizuojama ir vertinama konkrečios komunikacijos ir informacijos mokslų šakos mokslinio pažinimo proceso (bendroji) metodologija; mokslinė literatūra ir šaltiniai, susiję su moksliniais mokslinės ar praktinės problemos tyrimo metodais, technika; analizuojamas konkrečios komunikacijos ir informacijos mokslų šakos mokslinio pažinimo procesas, atskiri jo elementai, etapai ir kt.; analizuojami ir vertinami svarbiausi moksliniai tyrimai, jų metodologija; siūlomi nauji tyrimo metodai, žinomi metodai pritaikomi naujai, jie interpretuojami; mokslinės teorijos, koncepcijos, modeliai, pristatant mokslinio tyrimo metodus, techniką, papildomi naujais duomenimis, naujai interpretuojami; pateikiami nauji, savarankiškai studento (-ės) surinkti, apdoroti ir išanalizuoti empiriniai duomenys, gauti pritaikius žinomus ar naujus mokslinio tyrimo metodus, ir kt.

Magistro baigiamasis darbas negali būti aprašomasis, apžvalginis. Darbas turi būti analitinis, pagrįstas savarankiškais moksliniais ar taikomaisiais tyrimais. Tyrimai gali būti atliekami siekiant skirtingų tikslų: naudojami norint papildyti komunikacijos ir informacijos krypties mokslo žinias (fundamentiniai tyrimai) arba gali padėti atsakyti į klausimus, kurių kyla praktinėje veikloje (taikomieji tyrimai).

Magistro baigiamasis darbas turi atitikti dabartinį mokslo lygį, baigiamajam darbui keliamas privalomas naujumo reikalavimas. Darbe turi būti tiriami nauji veiksniai, reiškiniai, dėsningumai, žinomi teiginiai gali būti apibendrinami taikant kitas mokslines pozicijas, žvelgiant iš įvairių mokslinės žiūros taškų ir pan.

Magistro baigiamojo darbo tyrimo objektas turi būti susijęs su konkrečios komunikacijos ir informacijos krypties mokslo šakos teorija ir praktika, todėl rekomenduojama, kad magistro darbo tema atitiktų studijų programą. Magistro darbas rengiamas sistemingai, magistrantas (-ė) paskutiniaisiais studijų metais rengia magistro baigiamąjį darbą, kuris turėtų būti tęstinis darbas, integruojantis visų studijų metų studento (-ės) rengtus mokslo tiriamuosius ir kitus rašto darbus.

Magistro baigiamojo darbo tikslas – išplėsti ir (ar) pagilinti atskirų komunikacijos ir informacijos mokslų krypties, dalykų žinias, ugdyti analitinius gebėjimus, savarankiškai ieškoti mokslinės literatūros, šaltinių, vertinti atitinkamos krypties mokslo darbus, spręsti teorinio ir (ar) taikomojo pobūdžio mokslines problemas, atlikti atskirų informacijos ir komunikacijos mokslų sričių mokslinius tyrimus, tinkamai juos aprašyti, aiškiai ir pagrįstai formuluoti tyrimų išvadas, ugdyti analitinius gebėjimus, gebėjimus, orientuotus į mokslinę diskusiją, argumentaciją ir komunikaciją.

Magistro baigiamojo darbo apimtis – ne mažiau kaip 120 000 spaudos ženklų su tarpais, neskaitant priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 4.2 poskyryje „**Teksto formatavimas ir rašto darbo apipavidalinimas**“). Darbų, neatitinkančių apimties kriterijaus, ginti neleidžiama. Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, darbo apimtis gali būti iki 5 proc. didesnė nei nurodyta aukščiau. Rekomenduojama neviršyti 150 000 spaudos ženklų apimtį.

Magistro baigiamojo darbo struktūrinėms dalims keliami reikalavimai

Antraštinis lapas įforminamas pagal 1 priede pateiktą pavyzdį.

Referato lape pateikiamas bibliografinis magistro baigiamojo darbo aprašas*, pagrindiniai žodžiai (svarbos tvarka) ir santraukos (lietuvių ir užsienio kalbomis). Santraukos apimtis lietuvių arba užsienio kalba (rekomenduojama anglų kalba) – iki 3 000 spaudos ženklų (kiekviena kalba).

Santraukoje užsienio kalba nurodomas magistro baigiamojo darbo pavadinimas, autoriaus (-ės) vardas ir pavardė, žodis „santrauka“ (pavyzdžiui, angl. *summary*), glaustai pristatoma baigiamojo darbo apžvalga, kuri atskleistų aktualumą, tyrimo objektą, tikslą ir uždavinius, taikytus mokslinio tyrimo metodus ir gautus rezultatus, esmines išvadas. Rekomenduojama santrauką rašyti anglų kalba.

Turinyje detalčiai atspindėta darbo struktūra, pateikiamas darbo dalių antraščių sąrašas, nurodomi jų puslapiai. Visos darbe išskiriamos struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai – turi turėti pavadinimus (antraštes), kuriuos būtina įtraukti į turinį. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti nagrinėjamos problemos esmę, struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės magistro darbo dalys (skyriai, poskyriai) numeruojami arabiškais skaitmenimis (žr. 2 priedą). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas bei priedai įrašomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumeruojami.

Santrumpų sąraše pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (sutartiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos

* *Aprašo pavyzdys*: Pavardenis (-ė), V. (2025). *Magistro baigiamojo darbo pavadinimas* [Magistro darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas].

Jeigu reikia papildomų duomenų, aprašas atrodo taip:

Pavardenis (-ė), V. (2025). *Viešieji interesai Lietuvos žiniasklaidos darbotvarkėje* [Magistro darbas, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas, vadovas(-ė) prof. dr. V. Pavardė]. 70 p. (140 000 spaudos ženklų). Lent. Santr. angl. Bibliogr. (76 pavad.) p. 69–70.

originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašo gali nebūti, tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade pristatoma sprendžiama mokslinė problema, pagrindžiamas darbo temos aktualumas, naujumas, aptariamas temos iširtumas, parašomas darbo objektas, tikslas, uždaviniai, nurodomi mokslinio tyrimo metodai, nusakoma magistro darbo struktūra, apibūdinama mokslinė ir praktinė darbo vertė.

Pagrindžiant *darbo temos ir tyrimo aktualumą* aptariama temos problematika, pristatoma šio mokslinio tyrimo problema, tyrimo objekto pažinimo lygis, mokslo, praktikos poreikis, būtinas tikslingai siekiant pažinti mokslinio tyrimo objektą ir jį iširti.

Baigiamuosiuose antrosios pakopos komunikacijos studijų darbuose, remiantis informacijos ir komunikacijos mokslų srities sąvokomis, kitų mokslų sąvokomis ir metodais, tiriamos šių mokslų ar jų disciplinų *problemos*. Problemos pagrindžia mokslinio tyrimo būtinybę, parodo mokslinio tyrimo aktualumą, naudą. Mokslinio tyrimo aktualumas gali būti vertinamas skirtingais aspektais: socialiniu, praktiniu, tyrimų krypties ir kt.

Darbo temos ir tyrimo naujumą rodo teorinis temos problematikos pažinimo lygis, praktinis aktualumas. Pristatant *temos iširtumą* nurodomi svarbiausi mokslo darbai, skirti temai nagrinėti, referuojama jų esmė. Esminiai pirmtakų darbai aptariami objektyviai, lakoniškai nustatomi jų pranašumai ir trūkumai, nurodoma, kaip autorius pats prisidės prie teorijos ir taikomųjų sprendimų tobulinimo. Jei tiesiogiai su magistro darbo tema susijusių mokslo darbų nėra, aptariami labiausiai su tema susiję mokslo darbai.

Su problema glaudžiai susijęs *darbo objektas* – aiškiai apibrėžtas, konkretus tiriamas reiškinys, tiriamas objektas (tai, kas tirama, į ką nukreiptas pažinimo procesas). Nurodant darbo objektą atskleidžiama, kokie objektai, reiškiniai, procesai, faktai ar jų ryšiai bus tiriami. Viename moksliniame tyrime turi būti įvardytas vienas darbo objektas. Darbo objektas nurodomas atskiroje eilutėje.

Formuluojant *darbo tikslą* būtina jį susieti su darbo tema ir problema. Darbo tikslas parodo viso darbo kryptingumą, tikėtiną rezultatą – analizuojamos problemos sprendimą, naujų duomenų pateikimą. Darbo tikslas turi būti nurodytas atskiroje eilutėje.

Darbo uždaviniai atskleidžia būdus, kuriais bus siekiama tikslo. Darbo uždaviniai apibūdina mokslinės problemos sprendimo paieškos logiką, mokslinio tyrimo tikslo siekimo etapus, nuoseklumą. Darbo tikslas ir uždaviniai turi būti susiję loginės subordinacijos santykiu (uždavinys negali būti bendresnis už tikslą). Neturėtų būti formuluojami su darbo tema nesusiję, siekiant tikslo neaktualūs uždaviniai. Darbo uždaviniai turėtų būti išskiriami atskirose eilutėse, jie gali būti numeruojami.

Apibūdinant viso magistro darbo, kaip mokslinio tyrimo, *metodus* pristatoma mokslinio tyrimo metodika – paaiškinamas tyrimo metodų pasirinkimas, aptariami metodai skirti informacijai rinkti ir vertinti, teoriniai ir empiriniai tyrimo metodai, supažindinama su svarbiausiais analizuotais nagrinėjamai problematikai skirtais šaltiniais ar moksliniais darbais. Rašant rašto darbus svarbu pasirinkti tokius metodus, kurie būtų tinkami konkrečiai problemai nagrinėti ir spręsti. Kiekviename rašto darbe teorija ir tyrimo metodai yra problemos sprendimo priemonės. Rekomenduojama baigiamuosiuose rašto darbuose tai-

kyti įvairius teorinius metodus, pavyzdžiui, *dedukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai iš kelių teisingų teiginių (prielaidų) formuluojamas naujas teiginys), *indukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai kartojantis požymiams daroma išvada apie tokių požymių turinčio objekto priskyrimą konkrečiai objektų klasei), *analogiją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai sutapus dviem objekto požymiams daroma išvada ir apie kitų objektų požymių sutapimą), *ekstrapoliaciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai vienos objekto dalies tyrimo išvados taikomos siekiant paaiškinti kitą objekto dalį), *palyginimą* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai gretinant du objektus išskiriami jų panašumai ir skirtumai) ir kt.

Renkantis empirinius mokslinio tyrimo metodus būtina įvertinti faktinės medžiagos šaltinius (nuomones, elgseną, veiklą ir jos rezultatus ar kt.) ir, atsižvelgus į konkretaus tyrimo tikslą, aplinkybes ir tyrėjo galimybes, tikslingai parinkti tyrimo metodus, strateginį tyrimo tipą ir tyrimo trukmę. Baigiamuosiuose rašto darbuose gali būti taikomi įvairūs kokybiniai ir kiekybiniai empiriniai tyrimo metodai, pavyzdžiui, atvejo studija, etnografinis tyrimas, kiekybinė ir (ar) kokybinė turinio analizė (tekstų, nuotraukų ir pan. turinio tyrimas), interviu, tikslinė grupės diskusija (*focus grupė*), anketavimas, dokumentų analizė, stebėjimas, eksperimentas, *quasi* eksperimentas ir kt.

Parentant empirinius mokslinio tyrimo metodus svarbu įvertinti kiekybinio tyrimo *validumą* (tinkamumą to, kas matuojama), *objektyvumą* (ar tyrėjas nedaro įtakos tyrimo procedūrai ir rezultatams), *patikimumą* (tyrimo tikslumo laipsnį) ir *reprezentatyvumą* (tikimybe paremtą imties duomenų ekstrapoliacijos į generalinę aibę argumentavimą). Pasiirenkant kokybinį tyrimą svarbu įvertinti tyrimo *perkeliamumą* (galimybę iš tyrimo aprašymo suprasti, kur tyrimo išvados gali būti pritaikomos), *patikimumą* (ar gauti duomenys yra realūs, stabilūs, atsikartojantys), *autentiškumą* (ar tyrėjo sąveika su tyrimo dalyviais yra prasminga ir naudinga).

Aptariant *darbo struktūrą* trumpai pristatomas darbo skyrių turinys, apibendrinama atskiruose skyriuose nagrinėjama problematika.

Pristatant *teorinę ir praktinę darbo reikšmę* išryškinkamas darbo naujumas, praktinis pritaikomumas, informuojama apie tyrimo rezultatų, išvadų patikrą praktikoje.

Pagrindinėje dalyje, atsižvelgiant į suformuluotus uždavinius, dėstoma ir analizuojama istorinė, teorinė ir faktinė medžiaga. Pagrindinė darbo dalis skaidoma į skyrius ir poskyrius. Rekomenduojama, kad skyriai būtų baigiami trumpu apibendrinimu.

Pagrindinėje magistro darbo dalyje pateikiamas mokslinis analizuojamos problemos iširtumas, aptariami svarbiausi Lietuvos ir kitų šalių mokslininkų (-ių) darbai pasirinkta tema.

Darbo autoriaus (-ės) atliktas tyrimas ir jo rezultatai aprašomi atskirame baigiamojo magistro darbo skyriuje, argumentuojant autoriaus (-ės) tyrimo sąsają su teorine ar metodine darbo dalimis. Pirmame šio skyriaus poskyryje pristatoma autoriaus (-ės) atlikto tyrimo metodika: aptariama tyrimo problema, objektas, formuluojamas tyrimo tikslas, uždaviniai, pateikiamos pagrindinės tyrimo sąvokos, jų interpretacijos (jei reikia), pristatomos tyrimo hipotezės (jei reikia), tyrimo tipas (pavyzdžiui, žvalgomasis, aprašomasis, analitinis ir kt., skerspjuvio, išilginis ir kt., kiekybinis, kokybinis ir kt.). Pristatomas tyrimo metodas (-ai),

argumentuojamas jo (-ų) pasirinkimas, tinkamumas, aptariamas tyrimo objekto ar tyrimo dalyvių pasirinkimas, pristatomas tyrimo imties formavimo būdas, aptariamas tyrimo imties dydis ir jo pagrindimas, įvertinamas tyrimo reprezentatyvumas. Nurodomas tyrimo atlikimo laikas, trukmė, aptariama tyrimo etika. Aprašant tyrimo rezultatus, atliekant kiekybinę ir kokybinę duomenų analizę rekomenduojama naudoti vaizdinio teksto priemones (lenteles, diagramas ir kt.). Tyrimo rezultatai turi būti interpretuojami, vertinamas jų santykis su teorija. Atskirame poskyryje formuluojamos tyrimo išvados ir teikiami pasiūlymai.

Išvadose, nekartoiant skyrių apibendrinimų, formuluojamos originalios darbo išvados ir rekomendacijos. Išvados turi būti paremtos nagrinėta medžiaga, autoriaus (-ės) atlikto tyrimo duomenimis, suformuluotos atsižvelgiant į darbo įvade iškeltą tikslą ir uždavinius. Rekomendacijos turi būti konkrečios, pagrįstos darbe pristatyta medžiaga.

Bibliografinių nuorodų sąraše, remiantis atitinkamais reikalavimais, pateikiami bibliografiniai cituotų, perfrazuotų, referuojamų ir minimų spausdintinių, rankraštinųjų bei elektroninių dokumentų, mokslinės literatūros aprašai (žr. 5 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

Prieduose pateikiama darbą papildanti ir praturtinanti medžiaga (pavyzdžiui, anketų pavyzdžiai, lentelės, iliustracijos ir pan.).

Magistro baigiamojo darbo vertinimo kriterijai

- Mokslinio tyrimo teorinis lygis, tikslinga mokslinė tiriamojo objekto analizė pasirinktu aspektu (darbo turinio ir temos atitiktis, darbo tikslo ir uždavinių formulavimas, uždavinių tinkamumas siekiant tikslo, atskleidžiant temą, uždavinių realizavimas darbe);
- mokslinio empirinio tyrimo (jei yra) atlikimas ir aprašymas, tyrimo duomenų interpretavimas (sąsajos su teorine temos analize, tyrimo tikslo, uždavinių formulavimas ir įgyvendinimas, tinkamų tyrimo metodų parinkimas, jų pagrindimas, aprašymas, taikymas, tyrimo vykdymo aprašymas, tyrimo išvadų pagrįstumas);
- su darbo tikslu, uždaviniais susijusių, logiškai nuoseklių, atlikto teorinio ir empirinio tyrimo (jei yra) duomenimis pagrįstų nagrinėjamos temos išvadų formulavimas, gebėjimas formuluoti įžvalgas taikomuoju požiūriu (rekomendacijas, pasiūlymus);
- kryptingas kvalifikuotas šaltinių (jei reikia) ir mokslinės literatūros pasirinkimas, bibliografinių nuorodų sąrašo sudarymas; kalbos stilius ir kokybė; darbo apipavidalinimas (maketavimas, teksto iliustravimas ir kt.);
- teksto organizavimas ir struktūravimas (darbo tikslo siekimas, uždavinių įgyvendinimas, darbo struktūros optimalumas, nuoseklumas, teorinės ir tiriamosios dalies sąsajos);
- į mokslinę komunikaciją orientuoti gebėjimai (darbo esmės pateikimas, teiginių gynimas, taisyklinga akademinė kalba, tinkama terminija).

Baigtą darbą studentas (-ė) iki nurodytos datos privalo įkelti į VUSIS (darbas turi būti išsaugotas kaip vienas dokumentas). Įkėlus darbą į VUSIS atliekama darbo savarankiškumo ir DI taikymo darbe kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu nesąžiningai parengti darbai laikomi nusižengimu akademiniam sąžiningumui ir yra nevertinami. Nevertinami ir mažesnės nei nurodyta apimties darbai.**

3. RAŠTO DARBŲ RENGIMO EIGA

Šioje dalyje aptariamos kursinių, mokslo tiriamųjų, bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų (toliau – darbai) rengimo procedūros, kurios taikomos visų Komunikacijos fakulteto studijų programų studentams (-ėms). Šios nuostatos netaikomos kitiems studijų metu rengiamiems rašto darbams (ataskaitoms, mokslinėms esė, referatams, projektams ir pan.). Jų rengimo ir vertinimo tvarką nustato ir dalyko apraše apibūdina dalyką, kurio metu rengiamas rašto darbas, koordinuojantis dėstytojas (-a).

3.1. DARBO TEMOS PASIRINKIMAS IR TVIRTINIMAS. DARBO TEMOS KEITIMAS

Darbų temas siūlo studijų programoje dėstantys dėstytojai (-os). Temas gali siūlyti ir studentai (-ės). Magistrantūros studijų programų studentai (-ės) temas siūlo patys (-čios) ir derina su būsimu vadovu (-e). Visas temas tvirtina atitinkamos studijų programos komitetas.

Prašymas pasirenkant studento (-ės) siūlomą darbo temą teikiamas studijų programos komiteto pirmininkui (-ei). Studijų programos komitetas artimiausiame posėdyje priima sprendimą dėl leidimo rengti darbą pateikta tema. Nepritarus studento (-ės) pasiūlytai temai ar pateikus pastabas dėl temos koregavimo ar tikslinimo, studentas (-ė) tiksliną ar siūlo naują temą. **Negali būti keli darbai rengiami tuo pačiu pavadinimu.**

Nepasirinkus temos iki numatyto termino, būtina pateikti motyvuotą prašymą studijų programos komiteto pirmininkui (-ei) dėl leidimo rengti darbą, nurodant svarbias vėlavimo priežastis.

Studentas (-ė) gali tikslinti ar keisti darbo temą pateikęs (-usi) motyvuotą prašymą studijų programos komiteto pirmininkui (-ei). Prašyme turi būti vadovo (-ės) sutikimas. Komitetas artimiausiame posėdyje priima sprendimą apie kurį studentas (-ė) informuojamas (-a) VU suteiktu el. pašto adresu. Darbų temos gali būti tikslinamos ne vėliau kaip mėnuo iki nurodytos darbo įkėlimo į VUSIS datos.

Studentas (-ė) gali pateikti motyvuotą prašymą studijų programos komiteto pirmininkui (-ei) dėl darbo vadovo (-ės) pakeitimo, nurodydamas (-a) svarbias to priežastis. Toks prašymas negali būti pateikiamas likus mažiau nei dviem mėnesiams iki darbo registravimo.

3.2. DARBO RENGIMAS

Darbai rengiami ir vertinami vadovaujantis Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto rašto darbų metodiniais nurodymais bei atitinkamų studijų programų dalykų aprašais.

Darbai rengiami savarankiškai. Vadovas (-ė) konsultuoja studentą (-ę) darbo rengimo metodiniais ir dalykiniais klausimais dėstytojų priėmimo ar kitu iš anksto sutartu laiku. Pasirinkęs temą studentas (-ė) turi susisiekti su darbo vadovu (-e), susitarti dėl darbo rengimo tvarkos ir konsultacijų.

Komitetai gali numatyti ir organizuoti studijų programoje atskiru dalyku nenumatytus tarpinius darbų pristatymus, svarstymus ar gynimus. Studentai apie tarpinius gynimus informuojami ne vėliau kaip mėnuo iki tarpinio gynimo. **Komitetų numatytuose tarpiniuose gynimuose dalyvauti privaloma.**

3.3. DARBO PATEIKIMAS VERTINIMUI

Kursinio ir mokslo tiriamojo darbo pateikimas vertinimui

Vertinami tik į VUSIS laiku įkelti ir tinkamai pagal formaliuosius reikalavimus parengti kursiniai ir mokslo tiriamieji darbai.

Į VUSIS įkeltas kursinis darbas ir mokslo tiriamasis darbas gali būti koreguojami ir pakartotinai keliami į VUSIS tik su vadovo (-ės) sutikimu. Kursinis darbas ir mokslo tiriamasis darbas vertinami susipažinus su darbo savarankiškumo kompiuterinės patikros ir DI taikymo darbe ataskaita ir įsitikinus, kad darbas yra parengtas savarankiškai ir atitinka keliamus reikalavimus.

Darbo vadovas (-ė) turi teisę nevertinti darbo, jei rengiant darbą buvo nesilaikoma sutartos darbo rengimo tvarkos, nesikonsultavus.

Kursinio darbo ir mokslo tiriamojo darbo įvertinimą vadovas (-ė) įrašo VUSIS iki atitinkamo semestro egzaminų sesijos pabaigos.

Bakalauro ir magistro baigiamojo darbo pateikimas vertinimui

Bakalauro ir magistro baigiamąjį darbą studentas (-ė) įkelia į VUSIS ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki atitinkamos studijų programos baigiamojo darbo vertinimo komisijos pirmojo posėdžio dienos. Studentui (-ei) nepateikus bakalauro ir magistro baigiamojo darbo nustatytu terminu, laikoma, kad studentas (-ė) darbo neparengė. Jei baigiamasis darbas buvo parašytas nesilaikant sutarto darbo rengimo ir konsultacijų plano, vadovas (-ė) gali neleisti ginti darbo.

Bakalauro ir magistro baigiamasis darbas gali būti ginamas tik vadovui (-ei) įvertinus darbo savarankiškumo kompiuterinės patikros ir DI naudojimo darbe ataskaitą ir nusprendus, kad jis yra parengtas savarankiškai ir atitinka darbui keliamus formalius reikalavimus.

Jei darbo vadovas (-ė) nusprendžia, kad darbas atitinka savarankiškumo ir formaliuosius reikalavimus ir yra gintinas, per tris darbo dienas pateikia savo sprendimą ir patvirtina VUSIS, taip pat pateikia nustatytos formos pasirašytą atsiliepimą su rekomenduojamu darbo įvertinimu baigiamojo darbo vertinimo komisijos sekretoriui (-ei).

Jei darbo vadovas (-ė) nusprendžia, kad darbas yra negintinas, toks sprendimas yra fiksuojamas VUSIS. Vadovas (-ė) apie šį sprendimą studentą (-ę) informuoja el. paštu.

Gavus informaciją apie vadovo sprendimą neleisti ginti darbo, ne vėliau kaip per dvi darbo dienas nuo sprendimo fiksavimo VUSIS studentas (-ė) turi teisę kreiptis į baigiamojo darbo vertinimo komisiją pateikdamas (-a) motyvuotą prašymą dėl leidimo ginti darbą. Įvertinusi darbą, darbo savarankiškumo kompiuterinės patikros ir DI naudojimo darbe ataskaitą, apsvarsčiusi studento (-ės) motyvus ir susipažinusi su vadovo (-ės) paaiškinimu,

komisija per tris darbo dienas priima sprendimą dėl darbo gynimo. Baigiamojo darbo vertinimo komisijos pirmininkas (-ė) apie sprendimą informuoja studentą (-ę) ir darbo vadovą (-ę) per vieną darbo dieną po sprendimo priėmimo VU el. pašto adresu.

Dekano įsakymas dėl leidimo ginti bakalauro ar magistro baigiamąjį darbą yra parengiamas ir įrašomas į VUSIS, jeigu studentas (-ė):

- yra įvykdęs (-žiusi) visą studijų programą;
- laiku ir tinkamai įkėlė į VUSIS baigiamąjį darbą;
- baigiamojo darbo vadovas (-ė) leido arba komisija nusprendė leisti ginti baigiamąjį darbą.

Jeigu studentas (-ė) neįvykdė šių sąlygų, bakalauro ar magistro baigiamojo darbo ginti neleidžiama.

4. BENDRIEJI REIKALAVIMAI TEKSTUI

Studijų rašto darbas (toliau – rašto darbas) turi būti parašytas taisyklinga valstybine kalba. Vilniaus universiteto studijuojančiųjų rašto darbų rengimo, gynimo ir kaupimo nuostatuose nurodomais atvejais rašto darbai gali būti rengiami ir pateikiami užsienio kalba. Tais atvejais valstybine kalba yra rengiamos baigiamųjų darbų santraukos ir nurodomi reikšminiai žodžiai.

4.1. RAŠTO DARBŲ KALBA

Terminai, valstybių pavadinimai, vietovardžiai, asmenvardžiai, užsienio asmenų pavardės, firmų vardai, medžiagų, gaminių ir normatyvinių dokumentų žymenys rašomi atsižvelgiant į galiojančius Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimus. Rašto darbuose reikia vengti tarptautinių žodžių, esant galimybei juos keisti lietuviškais atitikmenimis. Jei užsienio kalba vartojamų terminų lietuviški atitikmenys nėra paplitę arba darbo autorius (-ė) pateikia jų vertimus, lenktiniuose skliaustuose greta lietuviškų terminų turi būti nurodomi termino atitikmenys užsienio kalba*.

Rašto darbe turi būti vartojamos lietuviškos kabutės („...“), taisyklingai rašomi trumpieji ir ilgieji brūkšniai.

Kai dažnai tenka kartoti ilgus pavadinimus ar terminus, galima vartoti jų santrumpas. Pirmą kartą rašomas visas pavadinimas, o greta lenktiniuose skliaustuose nurodoma santrumpa, pavyzdžiui, *informacinės technologijos* (toliau tekste – *IT*). Taip pat darbe pirmą kartą būtina parašyti visą asmenvardį, pareigybės pavadinimą, vėliau galima vartoti ir sutrumpintą jų formą: *Vardenis (-ė) Pavardenis (-ė), Medžiagų technologijos instituto (MTI) vadybininkas* (kitur darbe – *V. Pavardenis, MTI vadybininkas, ir pan.*). Lietuvos Respublika netrumpinama LR, nes oficialios tokios santrumpos valstybė neturi**.

Rašto darbų kalba turi būti rišli, nuosekli ir aiški. Reikia vengti rašyti publicistiniu stiliumi, mintis reikšti mokslinio stiliaus kalba. Svetimvardžiai rašto darbuose rašomi vadovaujantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais. Privalu darbą pateikti be gramatikos, stiliaus, kalbos kultūros ir korektūros klaidų.

* Dėl termino vartojimo ir (ar) kūrimo prireikus galima konsultuotis su darbo vadovu (-e), kitais nagrinėjamos srities specialistais, kurie gali pasiūlyti terminą, taip pat aptarti termino tinkamumą vartoti su terminologijos specialistu. Tuo atveju naujo termino įvedimą galima derinti su Valstybine lietuvių kalbos komisija. Ši pastaba galioja ir svarstant bei tvirtinant bakalauro baigiamųjų ir magistro baigiamųjų darbų temas.

** Trys Lietuvos valstybės pareigybės visada rašomos didžiąja raide, nes yra vienintelės: Prezidentas, Seimo Pirmininkas, Ministras Pirmininkas.

4.2. TEKSTO FORMATAVIMAS IR RAŠTO DARBO APIPAVIDALINIMAS

Rašto darbai (kursiniai, mokslo tiriamieji, baigiamieji bakalauro ir magistro darbai) PDF formatu turi būti įkelti į VUSIS kaip vienas dokumentas (darbo priedai turėtų būti sukelti į vieną PDF formato dokumentą; vaizdo ir garso lydinčią medžiagą studentas turi turėti ir pateikti pagal Baigiamojo darbo vertinimo komisijos užklausą prieš gynimą ar gynimo metu). Šių darbų prieduose esanti vaizdo, garso ar daugiaterpės raiškos medžiaga **į VUSIS nekeliamas**. Kaip pateikiami kiti rašto darbai, yra nurodyta atitinkamų dalykų aprašuose.

Tekstas pateikiamas A4 formato lapuose *Times New Roman* 12 pt šriftu ir 1,5 tarpo tarp eilučių atstumu. Autoriaus (-ės) pavardė ir darbo pavadinimas antraštiniame lape rašomi *Times New Roman* 14 pt šriftu, pavadinimas paryškinamas (žr. **1 priedą**). Išnašų teksto dydis – 10 pt, tarpai tarp išnašų eilučių viengubi (*single*). Tarpai tarp žodžių tekste turi būti viengubi, tarpai tarp teksto simbolių – įprasto dydžio (0 pt). Tarpai tarp pastraipų – įprasto dydžio (0 pt). Viso rašto darbo teksto lygiuotė – abipusė (išskyrus antraštinį lapą).

Tekste atskirus žodžius galima *išskirti*, **paryškinti**, pabraukti, išretinti. Kiekvienas išskyrimas sudaro vizualinę pauzę, formuoja teksto tipografiką, todėl tekste neturėtų būti daug skirtingų būdų žodžiams išskirti.

Pirma kiekvienos struktūrinės rašto darbo dalies pastraipa pradedama rašyti neatitraukus nuo kairiojo puslapio krašto; kitos pastraipos rašomos atitraukus eilutę 1 cm.

Puslapyje, kur rašomas tekstas, iš kraštų paliekamos tuščios paraštės:

kairėje pusėje – 30 mm;

dešinėje – 10 mm;

viršuje – 20 mm;

apačioje – 20 mm.

Teksto puslapiai numeruojami ištisai, pradedant nuo antraštinio lapo (antraštinio lapo ir turinio puslapiai nenurodomi) ir baigiant priedais.

Puslapio numeriai arabiškais skaitmenimis rašomi teksto apačioje, dešinėje tuščios paraštės pusėje. Nei taškas, nei brūkšneliai nerašomi. Puslapio numerių šrifto dydis – 10 pt.

Pagrindinės darbo dalies tekstas skaidomas į skyrius ir poskyrius. Šios teksto dalys numeruojamos arabiškais skaitmenimis (prie smulkesniųjų iš dešinės prirašomi nauji skaitmenys), pavyzdžiui: 1.1, 1.2, 1.2.1, 1.2.2.

Kiekvienas darbo skyrius pradedamas naujame lape. Poskyriai pradedami tame pačiame lape. Skyrių pavadinimai numeruojami, nekeliami, rašomi didžiosiomis raidėmis, paryškinti, nustatoma centrinė teksto lygiuotė. Po jų taškas nededamas. Poskyrių ir smulkesnių struktūrinių dalių, išskyrus pirmąją, pavadinimai rašomi mažosiomis raidėmis, teksto lygiuotė tokia pati.

Dalių pavadinimai (taip pat žodžiai TURINYS, ĮVADAS, IŠVADOS, BIBLIOGRAFIJŲ NUORODŲ SĄRAŠAS) rašomi viena eilute žemiau nei prasideda lapo paraštė, o skyrių, poskyrių ir kitų smulkesnių struktūrinių dalių pavadinimai iš teksto, esančio iki ir po jų, išskiriami vienos eilutės tarpeliais. Priedai įvardijami ir pateikiami atskiruose lapuose.

4.3. KITŲ ASMENŲ IDĖJŲ BEI KŪRINIŲ DALIŲ NAUDOJIMAS

Moksliniame rašto darbe, *naudojant originalias kito autoriaus (-ės) idėjas, mintis, būtina nurodyti šių idėjų, minčių autorių ir jų radimo šaltinį*, t. y. tą kūrinį, iš kurio šios idėjos ar mintys tapo žinomos. Tai reiškia, kad perteikiant kito autoriaus (-ės) idėjas, t. y. perfrazuojant kito autoriaus (-ės) tekstą, privalu nurodyti autorių (-ę) ir šaltinį. Jei tekste panaudotą kito asmens kūrinįje aprašomą idėją galima suvokti iš konkrečios tos kūrinio vietos (puslapio ar puslapių), pateikiant nuorodą į šaltinį būtina nurodyti konkretų puslapį (-ius). Jei idėja yra suvokiama iš viso kūrinio, kaip idėjos šaltinis nurodomas tik kūrinys.

Nuoroda į autorių (-ę) ir šaltinį tekste pateikiama iš karto po sakinio, kuriame perteikiama kito autoriaus (-ės) idėja ar mintis. Idėjos autorius (-ė) ir šaltinis, iš kurio buvo paimta idėja, nurodomi įterpiant trumpą bibliografinę nuorodą (pateikiant autoriaus pavardę, kūrinio išleidimo datą ir, jei reikia, puslapį, kuriame atsispindi darbe panaudota idėja ar mintys). Jei kito autoriaus (-ės) idėjos ar mintys neišreiškiamos ir neatpasakojamos originaliai, o pateikiamos taip, kaip jas yra pateikęs jų autorius (-ė), t. y. nukopijuojamos iš originalaus kūrinio (cituojamos), būtina išskirti cituojamą tekstą ir pateikti nuorodą į autorių (-ę) ir šaltinį, nurodant tikslų puslapį. Šis šaltinis, pateikiant išsamią bibliografinę nuorodą (remiantis 5 skyriuje „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“ aprašomomis taisyklėmis), nurodomas ir mokslinio rašto darbo bibliografinių nuorodų sąrašė.

Pavyzdys:

Pranas Naujokaitis Vaižganto asmenybėje išvelgė jo optimizmą, dorovę ir temperamentą: „Vaižganto judrumas neleido jam ilgiau sustoti ties įvairiomis problemomis, nuosekliai ir pastoviai skiepyti kurias nors idėjas, sistemingai pagrįsti kurią nors gyvenimo linkmę. Jis tik gyvai reaguodavo, problemą iškeldavo, o jau tolimesnį tų reikalų svarstymą palikdavo kitiems“ (Naujokaitis, 1948, 173–174).

Bibliografinių nuorodų sąrašė nurodoma:

Naujokaitis, P. (1948). *Lietuvių literatūra: Trumpas lietuvių literatūros istorijos kursas gimnazijai*. Patria.

4.4. MOKSLINIO TYRIMO ETIKA

Atliekant empirinius tyrimus, visuose tyrimo etapuose – planuojant mokslinį tyrimą, pasirenkant tyrimo imtį (taip pat ir planuojant bei vykdant tyrimo dalyvių atranką), renkant tyrimo duomenis, analizuojant ir pristatant tyrimo rezultatus bei saugant tyrimo duomenis – būtina vadovautis akademinės etikos principais. Planuojant ir vykdant empirinius tyrimus svarbu užtikrinti: 1) empirinių tyrimų duomenų ir tyrimo dalyvių (informantų / respondentų) konfidencialumą; 2) empirinių tyrimų duomenų rinkimą, apdorojimą, saugojimą ir naikinimą; 3) mokslo publikacijų kokybę. Duomenų apsaugos tikslas – pristatyti empirinius tyrimų duomenis ir rezultatus išsaugant tiriamųjų konfidencialumą.* Nors eti-

* *Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairės, 2021 m. lapkričio 4 d. Nr. 2021-22952. (2022). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1a13d0423daf11ec99bbc1b08701c7f8/asr>*

nės problemos ir sunkumai kiekybiniuose ir kokybiniuose tyrimuose gali skirtis, visuose tyrimuose būtina laikytis šių esminių etikos principų: patikimumo, sąžiningumo, pagarbos ir atskaitomybės principų.

Patikimumo principas įgyvendinamas moksliniu tyrimu siekiant gauti objektyvius rezultatus, užtikrinant tyrimo kokybę, tiriant nuosekliai. Šio principo įgyvendinimas yra susijęs su tinkamo duomenų rinkimo metodo, duomenų analizės metodo pasirinkimu, galimos mokslinio tyrimo žalos ir naudos aptarimu, atsižvelgiant į tiriamųjų grupių, bendruomenės, visuomenės interesus. Atliekant tyrimus turi būti įvertinama žalos tyrimo dalyviams rizika, žala neturi būti daroma.

Sąžiningumo principas įgyvendinimas prisiimant atsakomybę už mokslinio tyrimo rezultatus ir jų viešinimą, tyrimo padarinius tiems, kam daroma įtaka, vengiant interesų konflikto. Tyrimus reikia atlikti sąžiningai, tyrimo rezultatus pateikti skaidriai, tiksliai ir nešališkai.

Studijų rašto darbai turi būti rengiami paties studento (-ės).

Jei yra numatyta galimybė studijų rašto darbus rengti su bendraautoriais, visų bendraautorių indėlis rengiant darbą turi būti kūrybinis (rengiant tekstą, atliekant duomenų analizę, juos interpretuojant ir kt.). Informacija apie konkretų kiekvieno iš bendraautorių kūrybinį indėlį turi būti pateikiama rašto darbo įvade.

Jei prie studijų rašto darbo rengimo prisidėjo kiti asmenys (pavyzdžiui, atliko duomenų rinkimo darbus, padėjo panaudoti tyrimo įrankius (pavyzdžiui, specialų programinį paketą), redagavo tekstą ar kt.), privaloma juos nurodyti darbo įvade, atskleidžiant jų prisidėjimo indėlį. Šie asmenys turėtų būti apie tai informuojami.

Dirbtiniu intelektu paremtų programų naudojimą studijų procese reglamentuoja Lietuvos Respublikos ir VU teisės aktai.

Pagarbos ir atskaitomybės principas įgyvendinamas nenukrypstant nuo laisvo informuoto asmens sutikimo (angl. *informed consent*) principo, laikantis su asmens duomenų apsauga susijusių reikalavimų ir sugebant tai įrodyti. Asmens duomenys yra bet kokia informacija, susijusi su fiziniu asmeniu, kurio tapatybė nustatyta arba gali būti nustatyta. Asmuo gali būti identifikuotas iš el. pašto, IP adreso, darbovietės, pareigų duomenų, informacijos, gaunamos susiejus kelis didžiuosius duomenis (angl. *big data*) ir kt.* Pagarbos ir atskaitomybės principas siejamas su pagarba tyrimo dalyvių teisėms (įskaitant orumą, privatumą (taip pat asmens duomenų apsaugą)) ir gerovės užtikrinimu.

Laisvo informuoto asmens sutikimo dalyvauti tyrime principas reiškia, kad:

- tyrimo dalyviai **savanoriškai** sutinka dalyvauti tyrime (niekas, nei tyrėjas (-a), nei kokia nors įstaiga ar organizacija negali priversti žmogaus dalyvauti tyrime, jeigu šis nesutinka);
- tyrimo dalyviai **gauna pakankamai informacijos** apie atliekamą tyrimą (tyrimo tikslą, duomenų panaudojimą ir kt.), leidžiančios pagrįstai nuspręsti dalyvauti ar atsisakyti dalyvauti tyrime;

* *Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairės, 2021 m. lapkričio 4 d. Nr. 2021-22952. (2022).* <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1a13d0423daf11ec99bbc1b08701c7f8/asr>

- svarbu gerbti tyrimo dalyvių **teisę atsisakyti dalyvauti tyrime** bet kuriame jo etape. Šis principas turi būti užtikrintas ir tais atvejais, kai tyrimo dalyviams kyla didesnė rizika patirti tiesioginį ar netiesioginį spaudimą dalyvauti tyrime, pavyzdžiui, atliekant tyrimus organizacijose ar apklausas grupės aplinkoje.

Asmens duomenys ir jų apsauga. Studentas (-ė) turi saugoti tyrimo dalyvių ir organizacijų duomenų anonimiškumą (kiekybiniuose tyrimuose anketos turi būti anoniminės, negalima reikalauti tyrimo dalyvių nurodyti jų vardą, pavardę ar kitus duomenis, pagal kuriuos gali būti identifikuojamas asmuo); konfidencialumą (kokybiniuose tyrimuose niekas, išskyrus tyrėją, be tyrimo dalyvių sutikimo negali naudotis jų pateikta informacija, išskyrus tuos atvejus, kai tyrimo dalyviai sutinka būti įvardyti ir tai yra būtina, atsižvelgiant į tyrimo specifiką) ir privatumą (tyrėjas (-a) negali kištis į privačius, asmeninius tyrimo dalyvių reikalus be dalyvių sutikimo). Studentas (-ė) užtikrina tyrimo dalyvių duomenų konfidencialumą tyrimo duomenų rinkimo metu (dalyviai neturi matyti vieni kitų duomenų, pavyzdžiui, jei laiškas siunčiamas daugiau nei vienam gavėjui (-ai), būtina užtikrinti gavėjų el. pašto adreso konfidencialumą pasitelkiant nematomos kopijos režimą ar taikant kitus būdus). Renkant tyrimo duomenis (pavyzdžiui, atliekant anketinę apklausą) turi būti naudojamos tik patikimos apklausų platformos, kurios yra siūlomos VU (pavyzdžiui, *MS Forms*).

Prieš pradėdant atlikti empirinį tyrimą būtina su darbo vadovu (-e) suderinti parengtą tyrimo metodiką (tyrimo instrumentą (interviu klausimyną, tyrimo anketą ar kt.), informuoto asmens sutikimo formą (pagal poreikį į sutikimo formą (žr. *3 priedą*) galima įtraukti papildomą informaciją) ir tyrimo vykdymo eigą (kaip bus atrenkami informantai, kaip bus su jais kontaktuojama, kokia informacija jiems bus pateikiama, kaip bus užtikrinamas asmens duomenų konfidencialumas viso tyrimo vykdymo metu bei kur bus saugomi (archyvuojami) tyrimo duomenys). Atliekant tyrimą, studentas (-ė) turi saugoti tyrimo duomenis VU suteiktoje infrastruktūroje (pavyzdžiui, *MS Sharepoint*, *MS OneDrive* ir kt.) arba asmeniniuose įrenginiuose, užtikrinant tyrimo duomenų vientisumą, autentiškumą, konfidencialumą.

Jei tyrime yra renkami ir naudojami asmens duomenys, studentas (-ė), suderinęs su darbo vadovu (-e), ne vėliau kaip prieš 2 mėnesius iki numatytos baigiamojo darbo registravimo datos, Baigiamojo darbo vertinimo komisijai turi pateikti prašymą dėl leidimo vykdyti mokslinį tyrimą, kuriam būtinas asmens duomenų rinkimas (žr. *4 priedą*). Prašyme turi būti įvardintas tyrimo tikslas ir uždaviniai, argumentuojama, kodėl yra būtina ir kokius asmens duomenis gauti, kaip asmens duomenys bus renkami, apdorojami, panaudojami ir saugomi. Taip pat būtina pateikti atitinkamus dokumentus, rodančius tyrimo įrankį, pavyzdžiui, tyrimo anketą, interviu klausimyną, kurie, prieš teikiant komisijai, turi būti suderinti su baigiamojo darbo vadovu (-e). Studentas (-ė) informuojamas (-a) apie komisijos sprendimą el. paštu ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo pateikimo. Baigiamojo darbo vertinimo komisija gali prašyti patikslinti pateiktą prašymą. Pakoregavus su tyrimo etika susijusius aspektus, studentas (-ė) gali pakartotinai teikti prašymą, bet ne vėliau nei likus 2 mėnesiams iki numatytos baigiamojo darbo gynimo datos. Vėliau pateikiami prašymai nėra svarstomi.

Kai asmens duomenys renkami ir naudojami vykdant kursinio ar mokslo tiriamojo darbo empirinį tyrimą, prašymas dėl mokslinio tyrimo, kuriame planuojama rinkti ir naudoti asmens duomenis (žr. *4 priedą*) ir kiti susiję dokumentai (pavyzdžiui, apklausos anketa, interviu klausimynas ir kita) ne vėliau kaip 2 mėnesiai iki darbo įkėlimo į VUSIS datos teikiamas atitinkamam studijų programos komitetui, kuris apsvarsto prašymą ir priima sprendimą ne vėliau kaip per 10 darbo dienų. Prašymas ir informacija apie tyrimą, prieš teikiant atitinkamam studijų programos komitetui, turi būti suderinti su darbo vadovu (-e). Jei studijų programos komitetas pateikia pastabas, studentas (-ė) gali pakartotinai teikti prašymą, bet ne vėliau kaip 2 mėnesiai iki darbo įkėlimo į VUSIS. Vėliau pateikiami prašymai nėra svarstomi.

Prieš pradėdant tyrimą, kuriam atlikti bus renkami asmens duomenys, būtina gauti tyrimo dalyvių **sutikimą žodžiu (jei yra atitinkamas įrašas) arba raštu pasirašius sutikimo formą** (žr. *3 priedą*). Sutikime pateikiama su tyrimu susijusi informacija – tyrimo pavadinimas, tikslas, tyrimo vykdytojas (-a), tyrimo duomenų panaudojimas, kontaktinis asmuo, nurodoma dalyvio (-ės) laisvė bet kuriuo metu nutraukti savo dalyvavimą tyrime ar neatsakyti į kurį nors klausimą (žr. *3 priedą*).

Informantai gali paprašyti papildomos informacijos apie atliekamą tyrimą raštu arba žodžiu. Papildoma informacija gali būti susijusi, pavyzdžiui, su 1) atliekamu tyrimu; 2) kaip bus užtikrintas asmens duomenų konfidencialumas, anonimiškumas, kur asmens duomenys bus kaupiami, kaip saugojami baigus mokslinį tyrimą; 3) kur, kaip ir kada bus paskelbti tyrimo rezultatai.* Ši informantų prašoma informacija turi būti jiems suteikta atitinkamu formatu.

Atskaitomybė. Prieš atliekant empirinį tyrimą, reikėtų aptarti su tyrimo dalyviais jiems svarbius tyrimo aspektus. Jei prieš atliekant tyrimą ar tyrimo metu buvo sutarta su dalyviais pasidalinti tyrimo rezultatais, būtina tą atlikti iki baigiamojo darbo gynimo, kursinio ar mokslo tiriamojo darbo vertinimo datos. Tais atvejais, kai tyrime dalyvauja vaikai, būtina gauti papildomą raštišką tėvų / atstovo (-ės) pagal įstatymą laisvos formos sutikimą**.

Jei tyrimas vykdomas organizacijoje, reikalingas organizacijos vadovo (-ės) laisvos formos raštiškas sutikimas***. Tokį dokumentą tyrėjas (-a) saugo pas save iki baigiamojo darbo gynimo pabaigos ir, jei reikia (pavyzdžiui, iškilus klausimams dėl tyrimo autentiškumo ar kt.), privalo pateikti baigiamojo darbo vadovui (-ei) baigiamojo darbo rengimo metu, recenzentui (-ei) ir baigiamojo darbo vertinimo komisijai baigiamojo darbo gynimo metu to pareikalavus.

* *Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairės, 2021 m. lapkričio 4 d. Nr. 2021-22952. (2022).* <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1a13d0423daf11ec99bbc1b08701c7f8/asr>

** Tėvų / atstovo (-ės) pagal įstatymą sutikimas reikalingas apsaugant vaikų (nepilnamečių asmenų) teises ir teisėtus interesus, įvertinus vaikų (nepilnamečių asmenų) civilinio veiksnio apimčių ypatumus. Tėvų / atstovo (-ės) pagal įstatymą sutikimas nereikalingas, jeigu vaikas turi visišką civilinį veiksnumą (yra pripažintas visiškai civiliai veiksnus teismo tvarka (emancipuotas) arba įgyja tokį veiksnumą santuokos pagrindu).

*** Organizacijos vadovo (-ės) sutikimas grindžiamas vadovui suteikiamų įgaliojimų, teisių ir pareigų apimtimi. Toks sutikimas nereikalingas, jei duomenų, informacijos teikimas yra tyrime dalyvaujančio organizacijos darbuotojo (-os) darbo funkcija.

Kokybinių tyrimo duomenų analizei naudojami **interview išrašai arba vaizdo ir (ar) garso įrašai** tyrėjo (-os) turi būti saugomi iki baigiamojo darbo gynimo pabaigos. Rekomenduojama dokumentus, kuriuose yra jautrūs asmens duomenys, saugoti patikimose platformose, pavyzdžiui, VU *OneDrive* sistemoje ar pan. Jeigu darbo tema ir specifika reikalauja, kokybinių interview išrašai, pasitarus su darbo vadovu (-e), išlaikant tyrimo dalyvių konfidencialumą, gali būti pateikti kaip darbo priedai.

Po darbo gynimo pasirašyti konfidencialumo dokumentai (informuoto asmens ir kiti sutikimai), interview įrašai, išrašai ir pan. turi būti sunaikinami.

Analizuojant duomenis ir pristatant duomenų analizės rezultatus turi būti užtikrinamas tyrimo dalyvių konfidencialumas (kokybiniuose tyrimuose): svarbu užtikrinti, kad nebūtų atskleista tyrimo dalyvio (-ės) tapatybė, rašto darbe pateikiamų duomenų nebūtų galima susieti su konkrečiu asmeniu (pavyzdžiui, tyrimo dalyviams suteikti pseudonimus ar kodus, nuasmeninti pateikiamą informaciją, jei reikia, pateikti neišsamią informaciją, nepateikti tyrimo dalyvio asmeninės informacijos išrašuose ir kt.). Tie patys principai taikomi ir ekspertų interview, kai jie dalyvauja tyrime kaip tam tikros srities žinovai. Tais atvejais, kai tyrimo dalyviai gali būti lengvai identifikuojami, tyrėjas (-a) privalo įsitikinti, kad dalyviai supažindinti su galimomis tyrimo rezultatų pasekmėmis ir sutinka dalyvauti tyrime, aiškiai žinodami galimas pasekmes. Ši nuostata ypač aktuali tais atvejais, kai tyrimo dalyviai sutinka, kad jų asmeninė informacija ar atstovaujamos organizacijos informacija būtų atskleidžiama. Viešinant tyrimo duomenis svarbu nepažeisti tyrimo dalyvių privatumo, kritiškai įvertinti, kokią informaciją galima pateikti rašto darbe.

4.5. PAAIŠKINIMAI IR ILIUSTRACIJOS TEKSTE

Medžiagai apibendrinti, iliustruoti rašto darbuose rekomenduojama naudoti lenteles ir paveikslus. Jei reikia, teksto išnašose galima pateikti papildomus lakoniškus paaiškinimus. **Paaiškinimai** – tai paaiškinamosios, kritinės pastabos apie tekste pateikiamus terminus, idėjas ir kitus svarbius pasirinktos tyrimo temos atskleidimo aspektus, suteikiančius reikšmingą kontekstinę informaciją.

Paveikslai – tai visa grafinė, fotografinė, kartografinė ar kita iliustracinė vaizdinė medžiaga. Visos lentelės ir iliustracinė medžiaga turi turėti pavadinimus ir numerius, lentelių, kitų skirtingų rūšių iliustracinės medžiagos numeracija turi būti atskira. Iliustracinės medžiagos pavadinimai, numeriai visais atvejais rašomi mažosiomis raidėmis (išskyrus pirmąją, kuri turi būti didžioji), virš iliustracinės medžiagos (lentelės ar paveikslo), lapo viduryje.

Iliustracinės medžiagos pavadinimo dalis yra iliustracinės medžiagos numeris, po jo rašomas taškas ir tos medžiagos pavadinimas. Po iliustracinės medžiagos pavadinimo taškas nerašomas. Lentelėse ir paveiksluose naudojami šriftai, jų dydis gali skirtis nuo rašto darbo tekste naudojamo šrifto. Lentelės ir paveikslai turėtų būti kompaktiški ir **neužimti daugiau kaip vieno puslapio**. Didesnės lentelės ar paveikslai turi būti pateikiami kaip priedai.

Prie kiekvienos lentelės ir paveikslo nurodomas autorius (-ė) ir šaltinis (jei reikia). Jei lentelę ar paveikslą sudarė pats autorius (-ė), turi būti nuoroda į literatūrą, šaltinius, kuriais

remiantis sudarytos šios iliustracijos. Visų lentelių ir paveikslų, prie kurių nėra nuorodų, autoriumi (-e) laikomas rašto darbo autorius (-ė).

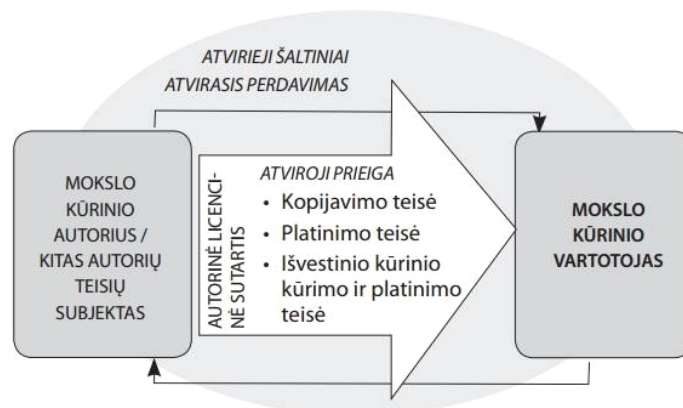
Visa iliustracinė rašto darbo medžiaga tekste turi būti aptariama, analizuojama (ne aprašinėjama), į ją turi būti pateiktos nuorodos.

Rekomenduojama lenteles ar paveikslus pateikti iš karto po nuoroda, tačiau jei puslapyje nėra užtektinai vietos arba lieka maždaug trečdalis tuščio puslapio, lentelė ar paveikslas gali būti pateikiami ir kitame rašto darbo puslapyje.

Pavyzdys:

Kiekvienas asmuo, e. mokslo kūrinio naudotojas, siekiantis atviros prieigos prie e. mokslo kūrinio, t. y. įgyti teisę kopijuoti, platinti kūrinį, naudoti išvestiniams kūriniais kurti ir platinti, turėtų gauti e. mokslo kūrinio autoriaus (-ės) ar kito autorių teisių subjekto sutikimą (leidimą). Tokia teisinė sistema padėtų formuoti tinkamą mokslinės informacijos vartotojų kūrybinių intencijų pagrindą, užtikrintų naujų informacijos produktų verslo modelių teisėtumą (1 paveikslas).

1 paveikslas. Teisinis atvirosios mokloso kūrybinių prieigos pagrindas

Šaltinis: sudaryta autoriaus (-ės)

Informacijos sisteminimas naudojant lenteles. Rašto darbuose, siekiant sisteminti informaciją, rekomenduojama naudoti lenteles. Lentelės tinka informacijai, kuri geriau suvokiama eilučių ir stulpelių formatu, pateikti. Lentelių forma, pobūdis priklauso nuo jose pateikiamų duomenų – į lentelių langelius gali būti įrašomi skaitmenys, simboliai, tekstas.

Lentelėje skiriami:

- antraštiniai langeliai;
- duomenų langeliai.

Rekomenduojama antraštinius langelius atskirti vaizdžiai (išryškinti juose esantį tekstą arba įrėminti naudojant storesnes linijas, arba pasitelkti spalvinį foną).

Kiekviename antraštiniame ir duomenų langelyje tekstas pradedamas didžiąja raide. Užrašai antraštiniuose lentelės langeliuose turi būti paprasti, aiškūs ir trumpi. Į antraštinius

lentelės langelius įrašyti sutartiniai raidiniai ženklai turi būti paaiškinti po lentele (lentelės išnašose) arba tekste, kuriame aptariama analizuojama lentelė.

Skaitmenys, simboliai ir tekstas visuose lentelių langeliuose išdėstomi vienodai (vienodai lygiuojant, vienodu eilėtarpiu, šriftu ir kt.).

Numeruojant lenteles rašoma *1 lentelė*, *2 lentelė*, *3 lentelė* ir kt. Jei darbe yra tik viena lentelė, numeris vis tiek nurodomas. Lentelės pavadinimas rašomas mažosiomis raidėmis (išskyrus pirmąją, kuri turi būti didžioji), virš lentelės, lapo viduryje.

Pavyzdys:

1 lentelė. Linos Šarlauskienės išskirtos pagrindinės antrosios kartos saityno priemonės mokslininkams

Paskirtis	Priemonės	Pavyzdžiai
Informacijos ir naujienų sklaida	Tinklaraščių kūrimo įrankiai	<i>Blogger</i> <i>WordPress</i> <i>Posterous</i>
	Mikrotinklaraščių kūrimo įrankiai	<i>Twitter</i> <i>Tumblr</i> <i>Instagram</i>

Šaltinis: Šarlauskienė, 2016.

Bibliografinių nuorodų sąraše nurodoma:

Šarlauskienė, L. (2016). Mokslininko reprezentacijos skaitmeninėje erdvėje sąsajos su publikacijų duomenų bazėmis. *Knygotyra*, 67, 206–225.

Jei lentelę tenka skaidyti į dvi ar daugiau dalių (pavyzdžiui, priede, o kartais ir tekste), tai pirmos (antros, trečios ir t. t.) dalies apačioje, dešinėje pusėje rašoma, pavyzdžiui, „1 lentelės tęsinys kitame puslapyje“, o prieš perkeltą lentelės dalį nurodoma „1 lentelės tęsinys“. Antraštiniai lentelės langeliai pakartojami kiekviename puslapyje.

Teksto iliustravimas diagramomis. Surinktų empirinių duomenų analizę, jos rezultatus rekomenduojama pateikti vaizdžiai – rašto darbą iliustruoti diagramomis. Darbą iliustruojančios diagramos tekste vadinamos *paveikslais*, tačiau darbą ginant (pristatant tyrimų duomenis) kalbama apie diagramas.

Rašto darbą iliustruojant diagramomis svarbu tinkamai įvardyti koordinačių ašis, parinkti skales, kintamuosius. Diagramas gali sudaryti linijos, plokščios arba erdvinės figūros, todėl diagramos skirstomos į linijines, stulpelines, juostines ir kt.

5. BIBLIOGRAFINIS RAŠTO DARBO APIPAVIDALINIMAS

Bibliografinį rašto darbo apipavidalinimą sudaro pagal citavimo taisykles sudaryta bibliografinė nuoroda ir jų sąrašas. VU Komunikacijos fakultete naudojamas APA (Amerikos psichologų asociacijos) 7 laidos citavimo ir bibliografinių nuorodų sudarymo būdas. Kiekvienas autorius (-ė), prieš pradėdamas (-a) rengti rašto darbą, turi savarankiškai susipažinti su bibliografinėms nuorodoms keliamais sudarymo ir pateikimo reikalavimais. Rašto darbo autoriaus (-ės) neskaityti ir (ar) nematyti šaltiniai darbe nepateikiami.

Tais atvejais, kai aprašo skyrybos taisyklės nenumato kitaip, didžiųjų raidžių rašyba bibliografiniame apraše turi atitikti cituojamo dokumento kalboje nusistovėjusias normas. Interneto adreso (*https*) nuoroda visada interaktyvi.

5.1. NUORODA TEKSTE

Bibliografinė nuoroda – tai vieno dokumento nurodymas į kitą informacijos šaltinį arba jo dalį. Nuoroda tekste pateikiama skliaustuose, atsižvelgiant į cituojamą šaltinį, dažniausiai nurodant autoriaus (-ės) pavardę, išteklių išleidimo metus (pavardė, metai), pavyzdžiui: (Saudargas, 2016).

Tiksli citata (iki 40 žodžių) išskiriama kabutėmis, nuoroda rašoma skliausteliuose nurodant autoriaus (-ės) pavardę, datą ir puslapius, *pavyzdžiui*: (Šukaitytė, 2016, p. 83)

Ilgesnė nei 40 žodžių citata tekste išskiriama atskira pastraipa, atitraukta nuo parašės, skliaustuose nurodant autorių (-ę), datą ir puslapius.

Tikslūs cituojamo šaltinio puslapiai nurodomi ir kai ***cituojamas autorius (-ė) perfrazuojamas (-a)***.

Vienas autorius (-ė): (Šukaitytė, 2016); jei tekste naudojami keli to paties autoriaus (-ės) tais pačiais metais išleisti kūriniai, jie žymimi raidėmis (Šukaitytė, 2016a; Šukaitytė, 2016b; Šukaitytė, 2016c); jei tekste nurodomi to paties autoriaus (-ės) keli skirtingais metais išleisti darbai, jie rikiuojami chronologine seka (Šukaitytė, 2011, 2014, 2018).

Du autoriai (-ės): (Abromaitis ir Luckūnas, 2012); (Denzin & Lincoln, 2011).

Trys autoriai (-ės): (Domikas, Savičius ir Norvydas, 1995) cituojant pirmą kartą nurodomi visi, kitus kartus – tik pirmas autorius (-ė), pavyzdžiui: (Domikas et al., 1995).

Keturi ir daugiau autorių: (Abromikas et al., 2005).

Nėra autoriaus (-ės): į autoriaus (-ės) poziciją perkeliamas toliau iš eilės einantis bibliografinio aprašo elementas, paprastai – pavadinimas (antraštė), toliau tekste kartojant pavadinimas gali būti trumpinamas.

Pavyzdys

nuoroda tekste: (*Dėl kasmetinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų...*, 2017)

bibliografinis aprašas: *Dėl kasmetinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir ekspertinės plėtros ir meno veiklos vertinimo reglamento patvirtinimo*. (2017).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. V747.
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b519a500a93f11e7a65c90dfe4655c64>

Kolektyvinis autorius (institucija, asociacija, korporacija, valstybės institucijos, tyrimų grupės). Cituojant keletą kartų nuorodoje galima naudoti santrumpą, ją pirmą kartą nurodant skliaustuose, o vėliau – tik santrumpą.

Pavyzdys:

nuoroda tekste: (*World Bank*, 2016)

bibliografinis aprašas: World Bank (2016). *Migration and remittances fact book 2016*. World Bank.

Skirtingi šaltiniai pateikiami vienoje nuorodoje tada, kai cituojami keli skirtingi šaltiniai. Skliaustuose šaltiniai išdėstomi abėcėlės tvarka ir atskiriami kabliataškiu.

Pavyzdys

(Girdenis, 2000; Gudaitis, 1996; Žukas, 2005).

5.2. BIBLIOGRAFINIS NUORODŲ APRAŠAS IR JŲ PATEIKIMAS SĄRAŠE

Bibliografiniame apraše pateikiamos žinios apie dokumentus, minimus ar cituojamus rašto darbe. Bibliografinis cituotų šaltinių (išteklių) sąrašas pateikiamas rašto darbo pabaigoje juos išdėčius abėcėlės tvarka. Norint taisyklingai sudaryti naudotų šaltinių sąrašą, pirma reikia teisingai identifikuoti cituojamą šaltinį (knyga, straipsnis, elektroninis dokumentas, nepublikuotas dokumentas ir kt.), nustatyti autorystę (autorius (-ė), autorių grupė, kolektyvinis autorius, redaktorius (-ė) ir kt.) ir įsigilinti į bibliografinio aprašo metodiką.

Knyga

Vienas autorius (-ė)

Pavardė, V. (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidykla.

Pavyzdys

Braziūnienė, A. (2017). *Inkunabulų paveldas Lietuvoje ir pasaulyje: mokomoji knyga*. Akademinė leidyba.

Anderson, C. (2016). *TED talks: The official TED guide to public speaking*. Headline.

Du autoriai (-ės)

Pavardė, V.¹, ir Pavardė, V.² (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidykla.

Pavyzdys

Greimas, A. J., ir Žukas, S. (1993). *Lietuva Pabaltijy: istorijos ir kultūros bruožai*. Baltos lankos.

Clark, G., & Phillips, A. (2014). *Inside book publishing* (5th ed.). Routledge.

3–6 autoriai (-ės)

Pavardė, V.¹, Pavardė, V.², ir Pavardė, V.³. (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidykla.

Pavyzdys

Laužikienė, A., Laužikas, R., ir Žižiūnas, T. (2017). *Erelio vaikai: Radvilų giminės pėdsakais*. Akademine leidyba.

Grigas, V., Šuminas, A., Gudinavičius, A., ir Grigaliūnas M. (2016). Šiuolaikinės medijos ir informacija: požeminiai garažai Google karalystėje. Akademine leidyba.

Daugiau nei 7 autoriai (-ės)

Pavardė, V.¹, Pavardė, V.², Pavardė, V.³, Pavardė, V.⁴, Pavardė, V.⁵, Pavardė, V.⁶, ... Paskutinio autoriaus (-ės) Pavardė^X, (metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidėjas.

Redaktorių sudaryti leidiniai

Redaktorius (-ė) atsiduria autoriaus (-ės) vietoje apraše, su priedašu skliausteliuose (Red.) arba (Ed.) / (Red.) arba (Eds.) jeigu daugiau nei vienas.

Pavyzdys

Matkevičienė, R., & Petersons, A. (Eds.). (2017). *New media and new public governance: The strategic communication approach*. Akademine leidyba; University of Ss. Cyril and Methodius.

Vienas tomas (dalis) iš daugiadalio leidinio

Pavardė, V. (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida, T., numeris). Leidykla.

Pavyzdys

Fiske, S. T., Gilbert, D. T., & Lindzey, G. (2010). *Handbook of social psychology* (5th ed., Vol. 1). John Wiley & Sons.

Knygos ar straipsnių rinkinio dalis

Pavardė, V. (Metai). Knygos dalies ar straipsnio antraštė. In Knygos aut. V., Pavardė, (laida), *Knygos antraštė: paantraštė* (puslapių, iš kurių cituojama, apimtis (skyrius)). Leidėjas.

Pavyzdys

Čepaitienė, R. (2013). Nacionalinis pasakojimas versus lokalsios istorijos: kultūrinės atminties raiška Lietuvos provincijoje. In Nikžentaitis, A. (Red.), *Atminties daugiasluoksnisškumas. Miestas, valstybė, regionas* (p. 229–264). Lietuvos istorijos instituto leidykla.

Daugiadalės knygos ar straipsnių rinkinio dalis

Pavardė, V. (Metai). Knygos dalies ar straipsnio antraštė. In Knygos aut. V., Pavardė, (laida), *Knygos antraštė: paantraštė* (tomas, puslapių, iš kurių cituojama, apimtis (skyrus)). Leidėjas.

Pavyzdys

Kinni, T. B. (2004). Disney, Walt (1901–1966): founder of the Walt Disney company. In *Encyclopedia of leadership* (Vol. 1, p. 345–349). Sage Publications.

E. knyga su DOI

Pavyzdys

Holtz-Bacha, C., Novelli, E., & Rafter, K. (Eds.). (2017). *Political advertising in the 2014 European Parliament elections*. Palgrave Macmillan UK. <http://doi.org/10.1057/978-1-137-56981-3>

E. knyga be DOI

Pavyzdys

Hartley, P. (1999). *Interpersonal communication*. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=60578&site=ehost-live>

Straipsnis moksliniame žurnale be DOI

Pavardė, V. (Metai). Straipsnio antraštė. Žurnalo antraštė, tomas (numeris), straipsnio puslapiai.

Pavyzdys

Kiguolytė, R., ir Valickas, G. (2008). Smurto rodymas Lietuvos televizijos laidose. *Psichologija*, 37, 57–70.

E. straipsnis moksliniame žurnale su DOI

Pavyzdys

Grigorjevas, A., Gramigna, R., & Salupere, S. (2017). A. J. Greimas: The perfection of imperfection. *Sign Systems Studies*, 45(1–2). <http://doi.org/10.12697/SSS.2017.45.1-2.01>

E. straipsnis moksliniame žurnale internete be DOI

Pavyzdys

Raman, C. V., & Krishnan, K. S. (1928). A new type of secondary radiation. *Nature*, 121, 501–502. <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-0013348347&partnerID=tZOtx3y1>

Straipsnis e. enciklopedijoje

Pavyzdys

Gudonienė, V. (b. d.). Komunikacija. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. <https://www.vle.lt/straipsnis/komunikacija/>

Straipsnis periodiniame leidinyje (dienraštis, savaitraštis, dvisavaitraštis, mėnraštis ir kt.)

Pavardė, V. (metai, mėnuo diena). Straipsnio antraštė: paantraštė. *Periodinio leidinio antraštė*, straipsnio puslapiai.

Pavyzdys

Vaišnys, A. (2011, vasario 5). Atsisveikinimas su Tolerancijos riteriu. Voruta, 14.

Straipsnis internetiniame dienraštyje, portale***Pavyzdys***

Chang, K. (2017, spalio 5). Space council chooses the Moon as Trump administration priority. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2017/10/05/science/national-space-council-moon-pence.html>

Baigiamasis darbas ar daktaro disertacija, prieinama per interneto duomenų bazes

Pavardė, V. (Metai). *Antraštė: paantraštė* [šaltinio tipas, mokslo ar kvalifikacinį laipsnį suteikusi mokslo įstaiga]. Interneto duomenų bazės pavadinimas, URL.

Pavyzdys

Bražiūnas, M. (2017). Žurnalistikos laukas okupuotoje Lietuvoje (1940–1944) [Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas]. eLABa. <https://talpykla.elaba.lt/elabafedora/objects/elaba:23053394/datastreams/MAIN/content>

Teisės aktai, bylos ir kt. teisiniai dokumentai, prieinami per internetą

Dokumento pavadinimas su numeriais, patvirtinimo data. (Metai). Leidėjas, jeigu yra.
URL

Įstatymai***Pavyzdžiai***

Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas, 1996 m. liepos 2 d, Nr. I-1418. (2024). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29884/asr>

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, 2009 m. balandžio 30 d. Nr. XI-242. (2009). <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.343430>

Ministro įsakymas***Pavyzdys***

Dėl kasmetinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir ekspertinės plėtros ir meno veiklos vertinimo reglamento patvirtinimo. (2017). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. V747. <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b519a500a93f11e7a65c90dfe4655c64>

Kiti teisiniai dokumentai

Pavyzdys

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2018). *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija*. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.

Tinklaraščio įrašas

Tinklaraščio įrašai aprašomi taip pat, kaip periodinio leidinio straipsniai.

Tinklaraščio įrašai kaip žurnalo straipsniai

Pavyzdys

Bartusevičiūtė, L. (2017, balandžio 11). Kūrybos ir laisvės proveržis LINK vasaros stovykloje – kitoks požiūris į edukaciją. *Prisilietimai*. <https://prisilietimai.lt/2017/04/11/kurybos-ir-laisves-proverzis-link-vasaros-stovykloje-kitoks-poziuoris-i-edukacija/>

Laiškelis, pasisakymas socialiniame tinkle

Pavyzdys

Nausėda, G. (2022, gegužės 14). Šeštadienis Utenoje, Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės šventėje. Facebook. <https://www.facebook.com/nauseda-gitanas>

Tinklapis

Pavardė, V. (Metai, mėnuo diena). Pavadinimas. Tinklapijo pavadinimas. URL

Pavyzdys

Jakniūnaitė, D. (2023, liepos 26). Nacionalinė emancipacijos diena atmintinų dienų kalendoriuje. Mano teisės. <https://manoteises.lt/straipsnis/dovile-jakniunaite-nacionaline-emancipacijos-diena-atmintinu-dienukalendoriuje/>

International Publishers Association (2024, spalio 12). Our Industry. <https://internationalpublishers.org/our-industry/#valuechain>

Laurinavičienė. B. (2024, spalio 12). Lietuviai ir toliau piratauja. Verslo žinios. <https://www.vz.lt/laisvalaikis/pomegiai/2024/10/11/lietuviai-ir-toliau-piratauja>

Vaizdo įrašas (YouTube, TED talk ir kiti)

Pavyzdys

1k. (2018, gegužės 3). *Apie gyvai: Gabrielius Liaudanskas-Svaras - pankas su legaliais ginklais* [video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=xy9rZAcnNY4&list=R-Dxy9rZAcnNY4&irstart_radio=1&irt=5

Widmaier, D. (2022, July). *The future of fashion - made from mushrooms* [video]. TED Conferences. https://www.ted.com/talks/dan_widmaier_the_future_of_fashion_made_from_mushrooms?utm_campaign=tedsread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare

YouTube muzikos vaizdo klipai*Pavyzdys*

Jazzu. (2019, vasario 1). *Dumblas* [vaizdo klipai]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sMtU-7f9wc>

Kino filmai*Pavyzdys*

Naujokas, Ž. (Prodiuseris), & Markevičius, M. (Režisierius). (2018). *Tarp pilkų debesų* [filmas]. Acme Film.

Aïnouz, K. (Rež.). (2019). *A vida invisível* [Nematomas gyvenimas] [filmas]. Amazon Studios.

TV laida*Pavyzdys*

Jakilaitis, E. (Prodiuseris ir vedėjas). (2016, gruodžio 5 d.). *Dėmesio centre* [televizijos laida]. Media 3. <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/157365/demesio-centre>

Muzikinis albumas*Pavyzdys*

Styles, H. (2022). *Harry's house* [Album]. Columbia.

Muzikos įrašas iš CD*Pavyzdys*

Styles, H. (2022). Matilda [Song]. On *Harry's house*. Columbia.

Smilgevičiūtė, A., & Skylė. (2010). Žalia daina [daina]. Iš *Broliai*. Via artis.

Nepublikuotas dokumentas

Pavardė, V. (Metai, mėnuo diena). *Antraštė: paantraštė*. Fondo pavadinimas (fondas, apyrašas, byla etc.). Saugyklos pavadinimas, Vieta.

Pavyzdys

Biržiška, V. (1942). *Lietuvių literatūrinis kalendorius*. Lietuvių mokslo draugija (f. 15-71). Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bibliotekos rankraštynas, Vilnius.

**5.3. KITI APRAŠO PAVYDŽIAI IR
AUTOMATIZUOTA PAGALBA**

APA (7 laidos) citavimo stiliaus rengėjai apibrėžia visas šiuo metu žinomas dokumentų formas, pateikia jų bibliografinių nuorodų sudarymo metodiką ir pavyzdžius. Neraudus šiuose rašto darbų nurodymuose reikalingų pavyzdžių, rekomenduojama susipažinti su kitų cituojamų šaltinių bibliografinių nuorodų pateikimo pavyzdžiais:

APA style (2024, spalio 12) *Reference Examples*. <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples#textual-works>

Automatizuota pagalba: APA (7 laidos) citavimo stiliaus bibliografinių nuorodų aprašai pateikiami prie Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (eLABa) e. kataloge (<https://www.lvb.lt>) randamų publikacijų. Suradus ir pasirinkus naudojamą publikaciją, įrankių juostoje pasirenkamas citavimui priskirtas ženklas ” (kabutės), vėliau nustatoma – „APA (7 leidimas)“, pasirenkama – „CITAVIMAS“ ir „KOPIJUOTI“.

Elektroniniai mokslo žurnalai taip pat sudaro sąlygas skaitytojams pasirinkti publikuojamų straipsnių citavimo stilių automatiškai suformuojant nuorodos bibliografinį aprašą.

Dėl pasitaikančių bibliografinio aprašo nevienodumų automatizuotu būdu formuojamos nuorodos, prieš pateikiant darbe, turi būti savarankiškai sutikrinamos su APA (7 laidos) reikalavimais.

6. REKOMENDUOJAMA METODINĖ LITERATŪRA RENGIANČIUS RAŠTO DARBUS

1. Babbie, E. R. (2015). *Practice of social research* (14th ed.). Cengage Learning.
2. Banks, M. (2001). *Visual methods in social research*. SAGE.
3. Berger, A. A. (2000). *Media and communication research methods: An introduction to qualitative and quantitative approaches*. Sage Publications.
4. Bernard, H. R. (2011). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches* (5th edition.). AltaMira.
6. Bitinas, B., Rupšienė, L., ir Žydzūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija: Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
7. Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4th ed.). Oxford University Press.
8. Čekanavičius, V., ir Murauskas, G. (2009). *Statistika ir jos taikymai* (D. 1). TEV.
9. Čekanavičius, V., ir Murauskas, G. (2011). *Statistika ir jos taikymai* (D. 2). TEV.
10. Čekanavičius, V., ir Murauskas, G. (2011). *Statistika ir jos taikymai* (D. 3). TEV.
11. Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage.
12. Daymon, C., & Holloway, I. (2011). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications* (2nd ed.). Routledge.
13. Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of qualitative research* (4th ed.). Sage.
14. Fielding, N., Lee, R. M., & Blank, G. (2008). *The SAGE handbook of online research methods*. SAGE.
15. Gaižauskaitė I., ir Mikėnienė S. (2014). *Socialinių tyrimų metodai: Apklausa*. Mykolo Romerio universitetas.
17. Gaižauskaitė, I., ir Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: Kokybinis interviu: vadovėlis*. Registrų centras.
19. Hall, J. A., & Bryant, J. M. (Eds.). (2006) *Historical methods in the social sciences (sage benchmarks in social research methods)* (Vols. 1–4). SAGE.
20. Hart, C. (1998). *Doing a literature review: Releasing the social science research imagination*. SAGE.
22. Healey, J. F. (2005). *Statistics: A tool for social research* (7th ed.). Thomson/Wadsworth.
23. Iarossi, G. (2006). *The power of survey design: A user's guide for managing surveys, interpreting results, and influencing respondents*. World Bank.
24. Jørgensen, W., & Louise, M. P. (2004). *Discourse analysis as theory and method*. SAGE.

25. Kardelis, K. (2017). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: Edukologija ir kiti socialiniai mokslai. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
27. Maslauskaitė, A. (2008). *Mokslo tiriamojo darbo metodologiniai pagrindai*. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija.
28. Punch, K. (2007). Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches (2nd ed.). SAGE.
30. Rienecker L., & Jørgensen, P. S. (2003). *Kaip rašyti mokslinį darbą*. Aidai.
31. Roberts, B. (2002). *Biographical research*. Open university press.
32. Seidman, I. (2013). Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences. Teachers College Press.
33. Silverman, D. (2002). Interpreting qualitative data: Methods for analyzing talk, text, and interaction (2nd ed.). SAGE.
34. Sullivan, T. J. (2001). *Methods of social research*. Harcourt College Publishers.
35. Toepoel, V. (2016). *Doing surveys online*. SAGE.
36. Vaitkevičius R., ir Saudargienė, A. (2006). *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose*. Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
38. Walliman, N. (2006). *Social research methods*. SAGE.

PRIEDAI

1 priedas. ANTRAŠTINIO LAPO PAVYZDYS

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto

_____ studijų programos studentas

(studento (-ės) vardas, pavardė)

(bakalauro / magistro baigiamojo darbo pavadinimas)
Bakalauro / Magistro baigiamasis darbas

Vadovas (-ė) _____
(pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė)

Vilnius, 2025

2 priedas. TURINIO PAVYZDYS

TURINYS

Įvadas	3
1. TAPKULTŪRINĖ KOMUNIKACIJA IR JOS BARJERAI	7
1.1. Tarpkultūrinės komunikacijos samprata	7
1.2. Tarpkultūrinės komunikacijos barjerai	14
2. LIETUVIŲ APDAPTACIJA SVETIMOJE KULTŪROJE	20
2.1. Adaptacijos procesas	21
2.2. Komunikacijos vaidmuo adaptacijos procese.....	26
2.3. Kultūrinis šokas ir readaptacija	30
3. READAPTACIJOS PROBLEMOS: TYRIMAS.....	36
3.1. Tyrimo metodologija ir bazė.....	37
3.2. Tyrimo rezultatai	40
3.3. Lietuvių reemigrantų adaptacijos problemos: tyrimo išvados	46
IŠVADOS	48
Bibliografinių nuorodų sąrašas.....	50
Priedai.....	56
1 priedas. Anketos pavyzdys.....	56
2 priedas. Anketavimo medžiaga	57

3 priedas. INFORMUOTO ASMENS SUTIKIMO FORMA

Šiuo dokumentu patvirtinamas Jūsų sutikimas dalyvauti Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studento (-ės) _____ tyrime

_____, kurio tikslas _____

Jei kyla klausimų dėl tyrimo, tyrimo rezultatų naudojimo, juos galima užduoti el. paštu:

_____.

Dalyvavimas tyrime yra savanoriškas, iš tyrimo galima pasitraukti bet kuriuo metu nenurodant priežasties; tokiu atveju Jūsų pateikta informacija, duomenys tyrime nebus naudojami.

Tyrimo metu Jūsų pateikta informacija, duomenys naudojami tik tyrimui atlikti, jo rezultatams aptarti, apibendrinti bei pristatyti *viešai / neviešai (pabraukti)* ginant baigiamąjį darbą vertinimo komisijoje. Jūsų pateikta informacija, duomenys viešai skelbiami anonimizuojant (Jūsų asmens duomenys nenaudojami jokiame tyrimo etape). Baigiamieji darbai pateikiami Vilniaus universiteto informacinėje sistemoje (prieiga tik registruotiems vartotojams) pagal VU patvirtintas taisykles.

Tyrimo metu surinktą informaciją, duomenis gali peržiūrėti tik įgalioti asmenys (Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų programos baigiamojo darbo vertinimo komisija, baigiamojo darbo vadovas, recenzentas, Vilniaus universiteto duomenų apsaugos pareigūnas, Vilniaus universiteto bei Komunikacijos fakulteto akademinės etikos komisija).

Jūsų pateikta informacija, duomenys (užfiksuoti garso, vaizdo įrašų, nuotraukomis) po tyrimo įvertinimo baigiamojo darbo vertinimo komisijoje yra sunaikinami.

Pažymėkite savo pasirinkimą (pagal poreikį):

Sutinku, kad atliekant tyrimą būtų daromas garso įrašas TAIP ___ NE ___ .

Sutinku, kad atliekant tyrimą būtų daromas vaizdo įrašas TAIP ___ NE ___.

Sutinku, kad atliekant tyrimą būtų fotografuojama TAIP ___ NE ___.

Sutinku, kad apibendrinant tyrimų rezultatus būtų naudojamos mano tiesioginės bei perfruozotos citatos (pateikiamos anonimizuoti) TAIP ___ NE ___.

Sutinku dalyvauti tyrime:

_____	_____	_____
Tyrimo dalyvio vardas, pavardė	Data	Parašas

_____	_____	_____
Studento vardas, pavardė	Data	Parašas

Parengta pagal Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus patvirtintas „Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gaires“ (2020 m. gruodžio 10 d. Nr. V-60, TAR, 2021-11-04, Nr. 22952).

4 priedas. PRAŠYMAS ATLIKTI MOKSLINĮ TYRIMĄ

VILNIAUS UNIVERSITETO KOMUNIKACIJOS FAKULTETO
(Studijų programos pavadinimas, kursas)
(Studento (-ės) vardas ir pavardė)

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
(Studijų programos komitetui / Baigiamojo darbo vertinimo komisijai)

PRAŠYMAS

20__ m. _____ d.

1. **Mokslinio tyrimo (toliau – tyrimas) pavadinimas.**

2. **Tyrimo aprašymas (iki 200 žodžių)** (nurodykite tyrimo tikslą, uždavinius ir pan.).

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

3. **Tyrimo metodai, instrumentai ir tiriamieji/tyrimo dalyviai, tyrimo vieta** (apibūdinkite tyrimo metodus, instrumentus, kas bus tiriamieji/tyrimo dalyviai ir kokiose vietose bus vykdomas tyrimas; prie paraiškos pridėkite tyrimo instrumentus):

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

4. Jei tyrime bus naudojami ne pačių tyrėjų sukurti tyrimo instrumentai, nurodykite, kaip buvo užtikrintos tyrimo instrumentų naudojimo autorinės teisės ir jų panaudojimo teisėtumas, nurodykite instrumentų šaltinius ir pridėkite gautus leidimus juos naudoti.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

5. **Mokslinio tyrimo įgyvendinimo etapai ir terminai** (trumpai nurodykite etapus, tyrimo pradžią ir pabaigą).

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

6. Ar tyrime dalyvaus pažeidžiami asmenys? Pažeidžiamais yra laikomi asmenys, kurių sutikimui dalyvauti psichologiniame tyrime gali turėti įtakos išorinės aplinkybės ar kurie iš dalies ar visiškai nesugeba apginti savo interesų:

- asmenys, kurie dėl sveikatos būklės negali būti laikomi gebančiais tinkamai vertinti savo interesus Taip Ne
- jaunesni nei 18 metų asmenys Taip Ne
- studentai, jeigu jų dalyvavimas tyrime susijęs su studijomis Taip Ne
- asmenys, gyvenantys socialinės globos įstaigose Taip Ne
- kariai jų tikrosios karinės tarnybos metu Taip Ne
- įstaigų, kuriuose atliekamas tyrimas, pavaldūs tyrėjui darbuotojai Taip Ne
- įkalinimo įstaigose ar kitose laisvės atėmimo vietose esantys asmenys Taip Ne
- kiti pažeidžiami asmenys ar socialiai pažeidžiamos grupės (įrašyti) Taip Ne

Jei tyrime dalyvaus pažeidžiami asmenys, paaiškinkite, kaip bus užtikrinama pažeidžiamų asmenų interesų apsauga.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
7. Nurodykite, ar moksliniame tyrime gali kilti kokia nors rizika ar žala tyrimo dalyviams ir kokių būdu planuojama šią riziką ar žalą mažinti.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
8. Nurodykite, ar tyrimo dalyvių dalyvavimas tyrime bus savanoriškas ir kaip planuojama šį savanoriškumą užtikrinti.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
9. Nurodykite, ar tyrimo dalyvių sutikimas dalyvauti tyrime bus pagrįstas informuoto asmens sutikimu? Kartu su paraiška pateikite parengtas informuoto sutikimo formas.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
10. Jei informuoto sutikimo neįmanoma gauti iš pačių tyrimo dalyvių, nurodykite, kaip bus pasirūpinta jų saugumu, teisėmis ir orumu.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
11. Nurodykite, kokių būdu tyrimo dalyviai bus informuojami, kad jie bet kada gali pasitraukti iš tyrimo ir kad jie gali pareikalauti atsiimti savo duomenis.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
12. Nurodykite, kokių būdu tyrimo dalyviai bus informuojami, apie galimybes aptarti tyrimo aspektus su tyrėju/ais ir su jais susisiekti tiek tyrimo metu, tiek po jo.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
13. Nurodykite, kokia yra planuojama tyrimo rezultatų sklaida, ar tyrimo rezultatų sklaida nesukels žalos tiriamiesiems, o jei tokia kiltų, kaip planuojama ją mažinti.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
14. Nurodykite, kaip bus pasirūpinta tyrimo dalyvių saugumu, orumu ir teisėmis, jei dėl tyrimo metodologinių sumetimų jiems negali būti atskleistas tyrimo tikslas, ar tyrimas gali sukelti diskomforto jausmą.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

-
15. Nurodykite, kaip bus saugomi ir valdomi tyrimo dalyvių asmeniniai duomenys, kaip bus užtikrinamas jų konfidencialumas.

(Pažymėkite pakeitimus, jei teikiama pakartotinai)

(Studento (-ės) vardas, pavardė)

(parašas)

(Darbo vadovo (-ės) vardas, pavardė)

(parašas)

*Dailininkė Jurga Tėvelienė
Maketuotoja Nijolė Bukantiene*

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete knygnas.vu.lt
Mokslo periodikos žurnalai zurnalai.vu.lt
2,75 aut. l.

9 786090 711033